

Nr. 3, vol. 1

1930

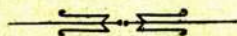
ŽVAIGŽDĖ - The STAR.

A LITHUANIAN QUARTERLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 50 c.

Rugpiutis m. == August, 1930

Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

„ŽVAIGŽDĖ“--BERTAININIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“. Tris metus ėjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žurnalas leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienių „Žvaigždės“ knygų kaina 50 centų, metams prenumerata 2 dol.

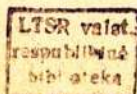
RUGPIUTIS — AUGUST 1930 M.

MINEDAMI VYTAUTO DIDZIOJO SUKAKTUVES,
MEGINKIME, JO PEDOMIS EIDAMI,
KA GERO TEVYNEI NUVEIKTI.

Užprašymus ir pinigus adresuokit: „ZVAIGZDE“ 3654 Richmond St.
Philadelphia, Pa.

NUO ISLEISTUVES.

Sitame „Zvaigždės“ Zurnalo numeryje skaitytojai ras keletą gromatų apie Ispaniją, parašytu mūsų redaktorės p. J. Pranaičiūtės. P-lė Pranaičiūtė dēlei nesveikatos turėjo sutrumpinti savo buvimą Ispanijoje, bet, Lietuvoje atsilsėjus ir pasveikus, ji grįš Don Quichote'o šalin ir mėgīs plačiau iš ten rašyti „Zvaigždei“.

Sekantis „Zvaigždės numeris išeis trigubai didesnis. Jame tilps prel. A. Dambrausko — Jakšto straipsniai, rašyti bėgamais dienoms klausimais.

**REDAKCIJAI PRISIUSTOS PAMINETI
KNYGOS:**

Vysk. J. Pelčaras, Malda. Vertė F. Simonis.
Kaunas 1930 šv. Kazimiero leidinys No. 479
psl. 79.

Sventoji Lietuva — Religinės litetuvių poezijos antologija. Parinko Liūdas Gira. Sv. Kazimiero Draugijos leidinys N. 469. 176 puslapių, knygoje telpa per šimtą žymiausių mūsų poetų trumpesnių poetiškų veikalų. Kaina 3 litai.

Religija ir Kultūra Nr. 9. Tikėjimo Paslaptys. Prel. A. Dambrausko — Sviesos Spaustuvėje.

Mūsų laikų Sventoji — šv. Teresė Vaikelio Jazaus. D. W. Mut, vertė J. Stankevičius.

Leono Vitkausko — Spinduliai ir Sešėliai — eilės, pul. 60.

POPIEZIUS MARTYNAS PAKELIA DIDK.
VYTAUTA IN GENERALI VIKARA VISCSE
LIETUVOS ZEMESE.

XXVI.

Alexander (Witodus) dux Lithuaniae in Lithuania caeterisque partibus suo dominio subiectis et in civitatibus magna Novagroda et Pleskow generalis in temporalibus vicarius Romanae ecclesiae constituitur.

Martinus Episcopus etc. Dilecto filio nobili viro Alexandro, alias Wictoldo, Duci Lithwanie in Lithwania et ceteris partibus temporali dominio tuo subiectis, ac in omnibus locis Sagmoitarum ac

Russie, necnon in Magnanovagroda ac Pszykow (sic) civitatibus ac in dominiis earundem in temporalibus pro nobis et Romanae ecclesiae generali vicario, salutem etc. Etsi de cunctis negotiis etc. ut in precedenti. Cum igitur, sicut manifeste dicimus plurimorum et catholicorum principum dignissimorum operum ab effectu tua nobilitas exponens iugiter se ac sua nullis abstinendo laboribus et expensis erga consecutionem pacis et unionis in eadem universali ecclesia sancta dei, ac pro tutela et incremento orthodoxae fidei et conversione infidelium quorumcunque ad ovile dominicum, necnon unione orientalis ecclesiae

ad veritatem et integritatem catholice et apostolice, sacrosancte et universalis ecclesie, ut fiat, etiam tue nobilitatis cooperante ministerio, ovile unum et pastor unus, non desierit neque desinat incessantes exponere totius vigilantie sue curas: et proterea intendentes etc. inclinati, personam tuam in Ducatu Lithvanie et ceteris partibus temporalis dominio tuo subditis, ac in omnibus locis Sagmoitarum ac Russie, nec non in Magnanovagroda et in Pszykow civitatibus et dominiis earumdem, et pro conversione infidelium quorumcumque ad cultum prefate fidei, et maxime ac presertim in Magnanovagroda et Pszykow civitatibus et earum dominiis Russie, quoad vitam duxeris in humanis, eadem nobilitate tua tamen in nostra et successorum etc. christifidelium quorumcumque. Volumus autem, quod antequam huiusmodi officium incipias exercere, in manibus Venerabilis fratris nostri... Epi Wilnensis fidelitatis debite etc. prestare debeas iuramentum. Tu igitur etc. promereri. Datum Constancie III. Idus Maii Pontificatus nostri Anno Primo.

Ex Reg. orig. An' I. de Curia Tom. I. fol. 80.

(Kun. J. Vaitkevičiaus vertimas lietuviškai.)

Aleksandras (Witautas) Lietuvos valdovas tampa paskirtas Romos bažnyčios generalvikaras in temporalibus Lietuvoje ir kitose jo valdžios priklausančiose žemėse ir miestuose. Didžiojo Naugardo ir Pleskovo (Pskovo).

Martinus Vyskupas etc. Mylimamjam sūnui aukštos kilmės vyrui Aleksandruui kitaip Viktoldui, Lietuvos Valdovui Lietuvoje ir kitose Tavo valdžios priklausančiose dalyse žemiškuose reikaluose, podraug ir visose Zemaičių vietose, Rusijos, Didžiojo Naugardo ir Pskovo miestuose ir jų dalyse, mūsų gi ir Romos bažnyčios Generalvikarui in temporalibus pasveikinimas.

Kadangi, kaip esame atvirai sužinoję apie labai skaitlingus ir katalikiškam kunigaikščiui tinkamiausius darbus, Tavo Prakilnybė nesiliovė ir nesiliauja nuolatai ir nenuilstamai dėti viso savo rūpestingumo pastangų, nesigailint nei kokių nuovargių bei išlaidų, pašvenčiant save ir savuosius, kad būtų atsiekta taika ir vienybė visotinoje ir Dievo bažnyčioje, kad būtų apsaugotas ir išplatintas tikras tikėjimas, kad sugrižtų į Viešpaties avidę visokios rušies netikėliai, teipogi kad sugrižtų prie tiesos ir vienybės su katalikiška, apaštališka šventa ir visotina bažnyčia Rytų stačiatikiai, kad taptų, ir Tavo Prakilnybei sandarbininkaujant, viena avidė ir vienas ganytojas. Todėl, atsižvelgę į visa tai skiriame Tavo asmenį Lietuvos kunigaištystėje ir kitose dalyse Tavo valdžios priklausančiose, visose Zemaičių ir Rusijos žemėse, taipogi Didžiojo Naugardo ir Pskovo miestuose ir jų žemėse visokių netikėlių atvertimu, o labiausia ir ypatingai Didžiojo Naugardo ir Pskovo miestuose ir jų žemėse Rusijoje iki gyvas būsi in temporalibus nesikeičiant, Tavo Prakilnybės jausmams į mus ir mūsų ipėdinius ir visus tikinčiuosius.

Betgi norime, kad, pirm pradėsiant eiti virš-
minėtąsias pareigas, padarytumei ištikimumo
priesaiką į Didžiai Gerbiamojo mus brolio Vil-
niaus Vyskupo rankas

Duota Konstancijoje 13 gegužės Popiežiavimo
mūsų metais pirmais.

(Ex. Reg. orig. An. I de Curia Tom. I fol. 80.)

IS ISPANU GARLAIVIO MAGELLANES.

I.

Balandžio 5 d. 1930.

Brangus Kunigėli — Mano Bendradarbi!

Sunki, varginga šita mano kelionė, nepaisant visų Jūsų pastangų, žygių bei lėšų man ją palengvinti. Sunki visais atžvilgiais: nēr' kaip pasilsėti ar jurių oru naudotis, nēr' kaip darbuotis — stalai, kedės vartosi, lužta, su jais pats daužaisi į sienas. Tačiau, savo pareigą pildydama, stengiuosi, kiek liga man leidžia, atsikvėpti ir šį tą parašyti.

Štai jau ketvirta dienele kaip ant jurių. Trečia diena kaip negailestingos Atlanto vilnys su pa, daužo mūs Magellanes'ą, nešdamos vis tolyn tolyn nuo New Yorko pakraščio.

Kaip Jūs visi mane palikote laive antra dieną balandžio ir kaip, laivui išsijudinus iš uosto, išnykote iš mano akių, ilgai, ilgai stovėjau ant dėnio, skaudaus vėjo blaškoma vieną vieną. Šaltis privertė jieskotų užuvėjo. Nuėjau į savo

kabiną. Apsidairiau ir čia vieną vieną — nēr' su
kuo apsiikeisti žodžiu. Nyku, begaliniai ir kaž ko
baugu.

Ar kada pasimatysim dar ir ar bent kada žė-
mę nors pro kambarėlio langą išvysiu?... Maniau
dienos, dviejų netesėsiu.

Zinote, juog ligonę išleidote. Tiesa, aprupinot
Ispanijos Ambasadoriaus rekomendacijomis, su
musišchio p. Balučio pagalba, atsilankę Washing-
tone. Dėkinga Jums visiems. Bet ar teks jomis
naudotis?...

Kambarėlis gražus, ruimingas, su visais pir-
mos klasės keleiviui patogumais. Vien Jūs ir Ju-
sų Sesers raudonų radastų bukietai mano akis į
save traukia. Laikau juos stiklinėse įmerktus
apie veidrodį, viršuj prausynės.

Pirmas dvi dieni kambarys buvo toks šaltas,
juog be kailinių ar kitų apsiaustų negalima buvo
jamesėdėti. Tuomet ant dėnio daugiau vaikšti-
nėjau, kol vētra ne išėlo.

Perskaičius kuriom valandom pusryčiai, pie-
tus, vakarienė, užėjau valgomajin, kadangi buvo
atatinkamas pietų laikas. Pasodinta mane toli ne
prie to stalo, kurį Tamulynukas*) laive surado
pagal raides. Čia nuskirtų vietų, kaip paskui pa-
tyriau, nėra. Sėdi kur nori ar kur randi kedę ne-
užimtą. Toks jau kapitono noras, kad visi kelei-
viai galėtų tarp savęs susipažinti. Tik viens ka-
pitonas su savo vyresniaisiais aficierais sėdi prie
savo stalo toj pat valgykloj.

*) Kun. Milukos sesers sūnus.

Valgiai įvairūs ir skaitlingi. Bet šaltus paduoda. Sriuba kad ir šalta lėkštėje nesilaiko — išsilaisto ant stalo, laivui svyruojant. Vyno visokeriopo pilsto į stiklus ir kai kuriom dienom šampano. Su geru apetitu keliauninkui iš „blai vos“ Amerikos čia geras gyvenimas. Ir kai kurie niekad neišsipagirioja. Kartais prie valgio ir aš paragauju balto — lengviausio vyno. Bet sirgdama retai valgau — syki, dusyk į dieną daugiausiai ir tai tik nekuriuos lengviausius valgius.

Balandžio 3 d. naktį atnešė man Jūs radiogramą su apmokėtu atsakymų. Per miegus nežinojau, ką atsakyt ir vos porą sakinių sulipinau. Ačiu jums už žadama radiograme laišką į „Patronato Nacional del Turismo“ Sevilleje. Taipgi už mišias mamutės mirties sukaktuvėse, kurią tai dienele 3 balandžio liūdnei viena laive apvaikščiojau. Nenuėjau koplyčion mišių išklausti — sirgau.

Visi keliauninkai pirmoj klasėj turi Seville s viešbučiuose rezervacijas, tik aš viena neturiu ir mane dar pabaugina nevienas, būk turėsiant didelį vargą be kambario. Na, jei gyva išliksiu ir šiek tiek sveikesnė, negu dabar jaučiuosi, vis, tikiuosi, kur nors prisiglausiu su glėbiais valizų. Pati su mažai daiktų vis kur nors įsisprausiu. Bet tų valizų valizėlės ir dargi tučšios — tikras kaltūnas.

By tik gausiu progos pamatyt tąs Didės Savaitės procesijas, kad „Zvaigždei“ jas aprašyti, o paskui nežinau, kurion pusėn pasiblokšiu, jei neprisieis kur ligoninėj apsistoti. Zinote, jog

balandžio mėnesį būna didžiausios vėtros ant jūrių. Toks mažas laivas 12.000 tonų tik besivartydamas šonais gali kada nors kraštą pasiekti. Nieks nežinome, kada lemtai atsirsime Cadiz'an ir išvysime Sevilę.

Vakar pergyvenome vieną baisiausių dienų jureiviams. Laive daug baldų, indų ir muzikantų visi instrumentai susidaužė. Aš sirgdama išėjau ant dėnio pakvėpuot oru, nes kambary buvo pertrošku, šilta.

Bemažo būtų pasibaigus mano kelionė tenais, kai vėtra parbloškė mane į galą laivo ir stūmė į jūros. Du jūrininkai, pribėgę pastvėrė už rankų ir vos vos vidun išpraudė. Sunku buvo durys prieš vėją atidaryti. Toj pačioj valandoj kitą moteriškę vėtra apdaužė į laivo sieną ant dėnio ir perskėlė kaktą. Tiedu gelbėtoju jūrininku susižeidė sau galvas į stiklus.

Nuvedė mane kabinan.

O, Viešpatėlį ką čia beradau! Viskas išversta. valizos iš kampo į kampa čiužinėja, vartosi, pro lango plyšius vanduo čiurškia apliejęs kilimą ir rašomąjį stalėlį. Kedės susigrūdę, šepetukai, dantų pasta, šukos išsibarstę po grindis. Indaujos stalčiai iššokinėję. Vienas, belėkdamas pro prausynę nusviedė gražiausias radastas ant žemės, stiklą į trupinius sudaužė. Puoliausi pirmiausiai gelbėti radastas kaipo brangiausią atsisveikinimo atmintį. Bet toj valandėlėj mane parvertė ant sofos, sofa užgriuvo ant manęs. Išsikrauščius iš po jos pagriebiau radastas ir kaip trenks mane į sieną. Padėjus bukieta saugesnėn vieton, įkri-

tau lovon ir išikibus į jos kraštus visa ilgą vakarą, naktį ir iki pietų šiandien išgulėjau nenusirėdžius. Nebuvo galima nusirengti iš baimės, kad galvą nepersiskelti į sienas ar suverstus baldus. Ir visi keleiviai vien tik savo kabinose kaipo atsaugiausioj vietoj tą dieną slėpėsi nuo audros.

Aš sunkiai sirgau ir apsikabinus Jūs juoda kryželį, kuri idėjote valizon su linkėjimais laimingos kelionės, šaukiausi dangaus pagalbos, Prietelių kad ir šauksiesi, tavęs čia neišgirs.

Mirt nebijojau. Iškeliauvau prisiruošus prie visko. Tačiau laidotuvių jūroje sau negeidžiau. Maža naudos iš manę išalkusiom žuvims — vien kaulai ir tie nęstambęs. Nieks manęs čia nepažįsta, nieks ašarą neišlietu ant mano kapelio pę vilnimis. Tęd maldavau Aukščiausiajį su kruvinom ašarom, kad leistu man nors gyvai pasiekti žemę, iš kur galētu manę pargabenti Griškabūdžio kapinynan šalia tėvėlių...

Prisiminiau Kalspijos jūra kelionę 1911 metais, kuomet ir panašiai ant laivo grindų išgulėjau per naktį ir vos nenumiriau. Tada Banaičių Saliutės užjaučiantis balsas protarpliais bent pažadindavo, — „ar dar gyva, tetute“? Čia nei to saraminimo neturėjau. Atėjo gydytojas, slaugė. Pažiūrėjo ir paliko, ką tai išpaniškai užklauseš, o man atsakius „bueno“. Skambinau camarero, kad atneštų kokios vaisių sunkos išsigerti. Po ilgo laukimo atėjo su pilna stikline šerry vyno. Paragavau ir išliejau, aiškindama jam, kad „šnapso“ negeriu — sergu ir negaliu. Vėl ilgai lau-

kiau. Galiausiai atėjo moteriškė slaugė paklausti, ko noriu. Vėl aiškinau visom žinomom kalbom. Galų gale atnešė stiklą išspaustų pomarančių. Tai visas tos dienos buvo mano valgis. Kava jų negalima: — juoda, tiršta, neskani. Vien dviem trečdaliais pienu užbaltintą galima gerti. Bet ir tą šaltą atneša. Ant dėnio nors išsinuomavau kedę ir antklodę, niekad tais patogumais nesinaudojau. Supa ir supa, o vaikščiot visai nėra galimybės. Kelieiviai ir pasiskirstę savo kabinuose ar kur nors snaudžia. Nyku, nuobodžių nuobodžiausia kelionė iš visų lig šiol buvusių mano kelionių. Bet reikia rinkti ir dėstinėt ant popieros išpūdžiai. Tuo tikslu išleidote ir dažnai pakartojote žodžius „atsimink, jog turi gražiai aprašyt Ispaniją“. Pasistengsiu, jei liga ar mirtis nekliudys.

Stai kokiais kryžių keliais prisieina skaitymai savo žmonėms gaminti.

Jakštas gi, recenzuodamas mano „Viešnagę Seštokuose“, priskyre autorei prie laimingų trigubai asmenų, kad ilgas keliones gali padaryti. Aš gi tokios laimės nepavydėčiau nei vienam.

Rašau gulėdama savo siauroj puošnioj išpaniškoj lovelėj — kitur nėra galimybės. Nežinau ar daugiau ką pajiegsiu dar iš laivo papiešti.

Linkiu Jums, Brangus Kunigėli, geros sveikatos, pasisekimo visame ir prašau pasveikinti nuo manęs savo sesutę Pušinskiene, kuri nepasigalėjo nei žygio nei lėšų atvykti New Yorkan mane palydėt taipgi ir jos sūnų Juozuką Tamulyną — New Yorke bankierių. Tik aš jam negaliu do-

vanoti, kam jis tą laikraščiu fotografą atsivedė laivan. Mano paveikslas juk neįdomus ir per menka aš asmuo reklamoms.

Nuoširdžiai Jūsų
Pranaičių Julė.

II.

Sekmadienis, Balandžio 6-ą d.

Nubudau ši rytą ankstokai. Jūrės buvo malšesnės, laivą netaip vartė, kaip vakar ir užvakar. Atsiminiau, jog tai sekmadienis. Skubotai apsi-prausiau, apsirengiau, nuėjau į capillą (koplytėlę). Tenais teradau vieną keleivį kunigą, kalbantį savo poterius iš brevijoriaus. Dar buvo penkiolika minučių iki aštuonių.

Capilla padidinta dvigubai. Jos sienos priešais altorių atidarytos per visą koridorių, kad daugiau žmonių tilptų. Jūrininkai aptaisė altorių, užtiesė baltu lininiu brangiais mežginiais išdabintu uždangalu. Atėjo ir pats el capellan (kunigas kapelionas) apvalus, mažas, judrus, energingas. Iš viso elgesio ir stuomenio labai panašus į mūs kanauninką Tumą. Tik el capellan neturi nei vieno žilo plauko. Pažįstate jį, kadangi tai tas pats, ką jums pietus iškėle šitame laive.

Jūrininkas priruošęs altorių ir užžiebęs žvakės, atidarė tinkamai ir mišiolą ir pradėjo rengti kunigą kapelioną mišioms. Pastarasai-gi vis api-

cieriškai išpanų kalba jam isakinėjo — irgi labai tumiškai atrodė. Mišioms prasidėjus atėjo keleta žmonių — vyrų, moterų, jaunų merginų ir taip berniukai, visi mexikiečiai. Už mūs sedynių stoti keli aficeriai ir jurininkai. Stebėjausi labiausiai iš jaunų mexikiečių pamaldumo. Nieko panašaus nemačiau tarp Amerikos lietuvių jaunuomenės.

Po mišių nuėjau ant dėnio. Rytas buvo žavėtinas, oras maloniai vėsus, laivą perdaug nesupo, galėjau kelias eiles apsukti denį. Ir nieks toj valandoj čia dar nevaikščiojo. Paskui užėjau valgyklon, kurion durys atsidaro tiesiai nuo dėnio. Radau čia visą mexikiečių šeimyną ir kelis, kurie išklausė kartu su manim mišių, bepusryčiaunančius. Atsisėdau prie dviejų berniokų, kurie nepritilpo prie savo šeimyninio stalo.

Vaikų manieros ka gražiausios. Truputį kalba jiedu angliškai, tad padėjo man užsisakyti grape fruit'ą ir pamokino kelis žodžius išpaniškai. Siam laive pusryčiai mažas daigtas — ne taip, kaip Amerikoje ar kitais laivais bekeliaujant kad būdavo. Ant vidurinio stalo viskas išdėta — vaisiai, pyragiukai ir amerikoniški keli „cereals“. Nesu kalba išpaniškai amerikiečiai parodo pirštu, ko nori ir gauna. Išpanai pareikalauja žodžiais iš menu. Bendrai pusrytis susideda iš kokio vieno vaisiaus, mažilyčių šviežių pyragiukų — laive keptų kasdieną ir kavos puodelio su pienu.

Yra ir sviesto ant stalo. Kai pareikalauja gauna ir „pan tostado“, — padegintos duonos. Mexikonukai ir jų mama bei sesers valgo kas

rytą ir prie kitų valgių, kada vaisius paduoda, vien tik bananas. Ir valgo netaip kaip mes Amerikoje — nulupe kandame kąsniais. Jie čia nusilupe bananą ir laikydami už galo su nedabaigta lupti žieve, atsipiauja plonais gabalėliais su peiliu ir su peiliu dedasi į burną. Ir kaip lėtai jie valgo tas savo bananas — ne ryte ryja kaip Amerikos vaikai kad daro.

Po tų kuklių pusryčių einu salionan. Čia ruošiamas altorius devintos valandos mišioms. Viršuj ugnavietės pakabinta Dievo Motinos su kudikėllu paveikslas, išsiuvinėtas šilkais ant mėlyno šilkinio fono. Dievo Motina perstatoma viršuj jūrių, apačioj skėstanti žmonės ir kudikėlis Jėzus, ištiesęs į juos rankutes, lyg nori gelbėti. Labai simbolingas vaizdelis.

Salione altorius padabinta puošniau negu capilloje, Mat čia laikys mišias Helena vyskupijos, Montana valstybės, vikaras generalis monsignoras Viktoras Day — mūs bendrakeleivis.

Monsignoras airis. Besirengdamas su pagalba trijų jūrininkų pasipuošusių šventei, klausia jų angliškai, kiek žmonių komuniją priims. Nieks jo nesupranta. Jis visaip aiškina ir vis nieko neišgauna. Nei susirinkę pamaldas išpanai keleiviai, nei laivo tarnyba nesupranta. Galų gale pasisiūlė pagalbą viršuj minėti mexikonukai, kurie su manim pirmų mišių buvo išklause ir mano nuostebai atėjo visi trys broliai su motina ir seserim į šias vėlcenes pamaldas.

Monsignoras, paėmęs glamonėjančiai vaikioją už peties, prašo jo, kad paklaustų patarnau-

jančio jūrininko, kiek žmonių eis prie šv. Komunijos. Vaikas tuos žodžius perdavė išspaniškai. Jūrininkas gi apsidairė salione — dabar bažnyčioj — ir atsako jįg nieks. Excelencija ant to žodžio lyg pasizeidęs rūsčiai atkirto angliškai, atsigrįžęs į jūrininką: „How do you know?“. Mexikonukas nusišypsojo į kepurę, o jūrininkas išpanas, su pagarba tēmydamas domiai Amerikos vyskupo judėjimus, regimai, susirūpinęs žiūri į Excelencija, negalėdamas suprasti, ko jis nori ir kuomi nepatenkintas esąs.

Monsignoras nedabaigęs rengtis atsisėdo fotelyje palei altorių ir lyg ko laukia. Punktualiai devintą valandą ateina pats el Capitan — Senor Don Jesus Marroquin Valladares ir užima vietą prie pat altoriaus. Tuoje Jo Malonybė atsistojo, uždėta jam arnota, ir prasidėjo mišios su vargonais smuikų ir gitarų orkestru.

ienas jūrininkas patarnavo, du kitu stovėjo ka statulos priešais viens kita atroriaus galuos. Ir visą mišių laiką jiedu nei nesijudino — tikros gyvos stovylos, tik kiek laivas siūbuodamas juos lingavo kartu su visu altorium. Tai buvo kapitono pagarba pavyskupiui — toji jūrininkų asista. Žmonių mažai susirinko. Mažne tie patys, ką buvo capilloje ankščiau — visi išpanai aš viena ne jų tautos. Kiti amerikiečiai laive, regimai, protestonai — neatėjo. Tik viena moteriška su stora dukra iš Wilkes Barre apylinkės atsilankė į pamaldas muzikos koncerto paklausytų. Jos protestonės, kaip išsikalbėjome. Jų biūre Wilkes Barre dirbanti lietuvaitė katalikė, einant

į tenykščių lietuvių bažnyčią sekmadieniais, tad, jų nuomone, ir aš bene esanti katalikė kaip ir lietuvė. Kurie čia klausė mišių, lygiai kaip ir capilloje, — tikrai meldėsi, nevien sėdėjo kaip kokiam teatre ar koncerte. Viena jauna išpanaitė iš II klasės ar gal III išklūpojo per visas mišias. Paskui mačiau po mišių kapitoną ilgai su ja išpaniškai šnekalbanti.

Pats Senor el Capitan dalyvavo pamaldose ne vien dėl formos, bet kaip tikras katalikas toli ne taip, kaip mūs dideli ponai Kauno Katedroje pasirodo palei altorių kokiose valstybės iškilmėse.

Senor Don Marroquin Valladares, Ispanijos laivo kapitonas, moka ir persišegnot ir atsi-klaupt per Pakylėjimą ir stovėt, kada reikia atatinkamai išpanų tvarkai.

* * *

Viskam „bažnyčioje“ pasibaigus, jūrininkai tuoj išardė altorių, sudėstė ir vėl pasidarė salionas siestoms. Kapitonas dar ilgai čionais užtruko, kiekvieną pakalbėdamas, su išpanais gi daugiausia. Jis ir maža tesupranta anglų kalbą.

Bet kam išpanam angliškai kalbėt? Jie atrado Amerika, jie tuomi didžiuojasi ir savo kalbą stato aukščiau visų kitų kalbų. Liaudis sukeltų maištą, jei jų pradžios mokyklose vaikai būtų mokinami anglų kalbos. Te amerikonai mokinasi išpaniškai, jei nori su jais susikalbėti, išpanams pakanka savo gimtosios kalbos.

Taip man aiškino viena senyva išpanė ameri-

kietė, — mokanti angliškai kalbėt su savotiniu akcentu. Jai pripažinau pilniausią tiesą.

Netrukus pati tame įsitikrinau iš laivo tarnybos elgėsi su keleiviais. Kurie nemokėdami ją kalbes stengėsi nors žodį išmokti ar mėgina tinkančiai ištarti — tiems tarnyba kamalonausia, prislančiausia. Su pasipūtusiais amerikonais (yra čia viena Jigs'ų tipo šeimyna — parvenue) jie vien tik šaltai mandagus. Po mišių truputį lynejo, vaikščiot nemalonu, tad sumečiau ant popieros skubotai šio sekmadienio rytinius išpūdžius. Juos užbaigus atėjo ir tikrų pusryčių valanda nuo 12 val. iki 2-jų — taip sakant išpanų kalboje almuerzo. Prisiunčiau Jums ir menų pasiūlymą. Aš tik kai ką iš jo pasirinkau. Ankstybesnis pusrytis nuo 7-ųjų 9-ųjų vadinasi desayuno, tiek pat reiškia, kaip prancūzų le petit déjeuner. Pietus — comida vakare tarpe 6-ųjų ir 8-ųjų. Nesvarbu kada ateina prie stalo ir nieks nešaukia. Patinka by nevēliau nuskirto laiko. Valgio valandos išspaniškai nurodytos pas informacijos biurą. Jei tavo laikrodis teisingai rodo, gerai; jei nežinai valandos, gali ir be pietų ar pusryčių likti — nieks nekviečia, neprimena. Pilniausia liuosybe. Tačiau pavėlavusiems atneša į kambarį, ko pareikalauja.

Skubinu rašyt, kol galima korespondencijų kambaryje prie stalo, nes jūrės pradeda iš naujo smarkauti, stalo vis labiau svyruoja. Dairausi į vilnis ir balminuos, kad su kede mane į grindis nenuverstų. Ei, jau visa rašalioinė lekia žemyn! Turbūt prisieis greit pabaigti šios dienos išpūdžiai.

Antrųjų pusryčių — almuerzo — laike atsisėdau, radus neužimtą sėdynę, prie vieno ispanų stalo. Trys moters nei žodžio angliškai ar prancūziškai ar kitaip nesupranta. Jų vyriškis — gal šeimos tėvas — kalba ir prancūziškai. Jie visi Sevilės gyventojai. Zmogelis stengėsi kaip galėdamas nupiešti savo gimtinį kraštą kaputkiausiai. Anot jo Seville yra ideališkiausia vieta pasaulyje, patarė tenais ilgiau pagyventi. Ir jis žadėjo padėti gauti kambarį Alfonso XIV viešbutyje. Bet girdėjau nuo kitų bendrakaivių, jog to viešbučio kainos Didžiojoje Savaitėje labai ankštos, nemažiau kaip devyniolika dolerių dienai. Na na pamaniau, ne mano batams ten kopti. Gal į Cristina viešbutį tilpsiu, sako tenais kiek pigiau.

Po užkandžio sestos salionė, viena moteriškė su savo vyru advokatu nežinia kodėl stengėsi man tamsiai nuvarsuoti ispanus.

Jie girdi net dviese be vado nedrįstų po šali važinėti. Juoba man vienai nepataria — esa pavojinga. Abu tie du asmens atrodo mažos kultūros žmonės, bet dideli pagirų barščiai. Paskui su kitom dviem moteriškėm apie tai kalbėjau. Jos žydės „amerikietės“ iš Madrido — didelės ispaniškos patriotės — duktė su motina. Jaunoji, kad užsikarčiavol...

— Ai tie žmonės nežino ką kalba — ji sako. Jiems protestonai taip įkalbėjo del propagandos, kad neleistų savo pinigus katalikiškoj šaly, o

verčiau kokioj protestoniškoj valstybėj. Aš, girdi, pati viena išvaikščiojau mylių mylias kelio Ispanijos įvairiose provincijose ir nieks neatsitiko. Fui kokius nonsensus ignorantai pripasakoja. Neklausyk jų, girdi.

— Aš sakau ir netikiu. Apie Ispaniją ir jos žmones visuomet buvau geriausios nuomonės.

Paabejojus iš tos moteriškės kalbos apie jos tautybę — nors veidas, akcentas bei pečių judėjimai, rankų mosavimai rodyte rodė esant ją Izraeliaus duktere, paklausiau. Ar ji išpanė ir katalikė.

— I am American — real American. (Tikra amerikietė). Mano tėvai, didai nuo kelių šimtmečių yra tikri amerikonai. Bet kokios tautos ir tikybės nepasakė. Supratau, jog mano pirmoji nuomonė apie ją ir jos motiną buvo teisinga...

Iš Pensylvanijos, Lancaster miestelio jauna moteriškaitė, keliaujanti Sevilien ilgiems metams, pavadino mane užlipti ant viršutiniausių laivo lubų — pasikaityt saulėje. Prie mudviejų prisikabina kokia moteriškė, — kaip rodos, žydiško pašėjimo. Pirmiausia mane užklauso, ar aš ne rusė.

— Iš ko taip tamstai atrodo, sakau.

O aš žinau iš to žiedelio — tik Rusijoje tokius galime rasti — tai rusų aristokratų žiedas. (Žinote tas su penkais perlukais ir deimantėliais viduryje bei rubiniais kraštuose, ką Turkestane nuo nabašinko brolio bičiuolių gavau).

Na, sakau, gal tas žiedas buvo bolševikų nuluptas nuo kokios aristokratės piršto ir par-

duotas. Ir ji, sakau, aš neseniai gavau nuo prie-
telio atminčiai. Kur jis ją pirkto, nežinau. Bet aš
pati ne rusė — lietuvaitė.

Užkliudyk bolševikus, tai kaip tos žirklys
į stalą ir atsilieps. Aš ją nepažvelgiau esant nei
komuniste nei kitokią ir nei net mačiusia Rusiją.
Bet ji keliose trumpose valandėlėse kaip arba vis-
ko bolševikiškai priarbavo. Neįdomu buvo klau-
syt jos. Ji kokia matyt agitatorė, patranka.
Nesenai buvus — Maskvoje, Leningrade — tikrą
sugrižus. Po visą Ameriką išsitrankius. Phila-
delphią labai peikė, kad žmonės būk neprogre-
suoja tenais. Turi su jais asimiliuotis, ar tavęs
tenai esą nepaiso. Nunai ji vėl važiuoja pirma
klase Europon. Laive ir, matyt, propagandą
sklaisto tik labai atsargiai; ji moka kalbėt ir žino-
kur kaip kalbėt, kad išsisaugoti įtarimo. Vadina
save „tikra angle“. Bet iš veido ir kalbos žydė.
Vėliau, begrižtant man savo kabinon, susitikau
ją, kaip ji tvirtino su jos vyru — žydeliu. Tuoj
jam mane parodė, ironiškai perstatydama.

— „Tai mūs draugė rusė“.

Atsiprašau, sakau, aš ne rusė ir net neesu
rusų draugė. Abu nasišypsojo ir praėjo.

Tai pirmutinė pora šitame laive, su kuriais
nenorėčiau daugiau susitikti. Šiaip visi bendra-
keleiviai simpatingi žmonės. Rimti ir beveik vi-
si išpanų kalbos nauji studentai. Visi su žody-
nais, kalbamoksliais vaikščioja ar sėdi besimo-
kindami išpanų žodžių bei sakinių.

Nežinia vien ar Jo Excelencija pavyskupis be-
sas mokinių klasėje. Jis labai mandagus su vi-

sals. Susisitinkam, pasisveikinam — jis vis maloniai nusišypso.

Juokinga šiandien buvo po mišiu, kai Monsignoras ėmė kalbėt balsiai agliškai „Hail Mary — Sveika Marija“.

Zmonės vos girdimai atsako išpaniškai.

Antrą Sveika Marija vėl angliškai kalba. Susirinkę vėl išpaniškai „Sventa Marija“ lyg nedrąsiai atsako.

Trečiu kart jau celebrantas susigrėbęs ima kalbėti: „Ave Maria grātia plena“ — lotyniškai.

Visi maldininkai jau drąsiau ir balsiai atsako „Sventa Maria“ išpaniškai. Ir pats kapitonas balsiai kalba.

Pirma mat žmonės, lyg nežinodami, kokias maldas Amerikos pavyskupis čia kalba, nedrąsiai jam ir pritarė savąja kalba, taip sakant, „ant nuomonės“. Kai suprato, kitelp ir pasimeldė.

Bet gal ir Jo Excelencija įsitikino, juog su angļu kalba čia nieko nelaimėsi.

Bus gana šiuo tarpu, — jau laivelį vis smarkiau supa.

Viso geriausio Jums ir labų dienu pažįstamiems Maspeth'e ir Philadelphioj.

* * *

Sekmadienio Vakare Balandžio 6-a.

Siandien, geriau besijausdama, noriu užbaigti savo ilgą korespondenciją dar paminėjimu nors trumpai popietinės siestos.

Po pietų — comida, susirinkome, kaip paprastai, sietos salione išsigerti juodos kavos ir pasiklausyti vakarinio koncerto. Zmonės, išsigėrę per pietus šampano ir „vino tinto“ bei „vino blanco“, visi linksmi, kalbūs. Cia mūs tarpe kapitonas su apicieriais ir izdo globėju, kaip tikri šelmininkai, su jais pasikalba ar pašokina merginas bei moteris. Vyriškiai keleiviai nešoka — visi persunkus, įkaite. Viens advokatas iš Chicago pasisakė man, būk tik tuo tikslu pasirinkęs šį laivą kelionei Europon, kad ilgai veža ir duoda gerai išsigerti. Manau ne jis viens turėjo tą omenyje, pirkdamas laivakortę ant Magellanes'o...

Kelios senoritos gražiai pašoko išpaniškus šokius. Izdo — sobre cargo — globėjas, puikiausias šokikas ir svečių palinksmintojas. Kai aš su jumis nunešiau jo biūran mano brangalus globoti laike kelionės, man tada atrodė nei penkių neišmanęs. Gal, kad negalėjome susikalbėti nei prancūziškai, nei angliškai. O aš dar menka „išpanė“, kaip žinote.

El capellan šiandien galionuotoj uniformoj per visą vakarą su keleiviais vyrais lošė šachmatus. Jis regimai geras lošikas tuo žaislu. Ir taip rimtai lošė, kad rodos nieko kito salione nematė. Nei akių net nepakėlė, kai kapitonas, atėjęs po pietų iš valgomojo kambario, atsistojo pas lošikų stalelį ir ilgai ilgai tēmyjo, kaip ir kuris išloš.

Pabaigus žaislą — el capellan stragiai, trumpai pasikalbėjes su savo bendralošėjais ir tēmyto-

Jais, išėjo į rūkorių kambarį ir vėl tenais atsisėdo prie stalo lošti.

Palikau visą tą gražią kompaniją 10-ą valandą vakare, nes ten truputį peršilta, o lauke oras gražus dar ir ant dėnio galima tvirčiau pavaikščioti.

Ant dėnio radau vieną vieną besėdintį Monsignor'ą amerikietį, kuris šį rytą mišias celebra-vo. Lyg pagailo man jojo ir, pasiprašius jo leidimo, atsisėdau greta pasikalbėti.

Pasisakė esąs iš Montanos valstybės, Helena vyskupijos vikaras generalis Day Viktoras.

Malonus asmuo, bet apie lietuvius jis nieko negirdėjęs. Montanoje nėra. Palinkėjęs jam gero pasilsio, apėjau aplinkui dėnį keletą kartų ir atgūrinau savo kabinan. Dabar jau džiaugiuos neturinti kabinos draugės: — galiu rašyt ar skaityt lovelėj, žinia kai nesergu — niekam nekliudant. Visi keleiviai draugai bei pažystami — užtenka jų per dieną. Vakare maloniau, kai turi sau viena kambarį. Jau turi būt vėlu. Labanakt. Dievas žino, kokia rytoj bus diena. Gal visai nesiseks rašyti. Kapitonas ramina, būk tokios vėtros, kokią ankščiau pergyvenome, nebūsią. Bet ir jis nepranašas. Vakar bešokindamas tūlą senorita, laivui staiga pasvirus į šoną, jis vos koją neišsisuko paslydęs. Kad būtų žinojęs, jog taip atsitiks, būtų nėjęs šokti. Dabar jis jau nešoka. Bet kapitonas regimai negalėjo atspėti iš anksto, kaip jūra iš jo prakilnybės rengėsi pasityčioti. Neatspės, nei ką ryt diena mums kada. Mūs laivas pavėluos. Atplauksime Ca-

dizan ne penktą dieną, bet šeštadienį prieš Verbas. Jei audros užklups, gal dar ir vėliau.

III.

Balandžio 7 diena.

Šiandien padaviau informacijos biūrai išsiųsti Jūsų adresu „Zvaigždei“ tris korespondencijas su išpūdziais. Tik neaiškus raštas išėjo. Taip nesirašo čionais, kaip kad laive „America“ rašiau, anais metais keliaudama po karo Lietuvon per Bremeną. Be atlaidos svyruojam, svyruojam, daužomės į stulpus, sienas. Pavaikščiūt visai negalima, tik mažilyčiais protarpiais. Beveik per dieną šiandien išsėdėjau ir vakare prieš vakarienę norėjau ant dėnio nors syki apeiti. Negalima. Vos sulaikė jūrininkas. Jis patarė eit vidun arba atsisėst kresėje, rodydamas į galvą, kad neprasimuščiau.

Tai kelionė! Vėtra! užėjus — džiaugiesi žmogus gyvas išlikęs.

Po vakarienei — comida per duris išeinant sugriuvau ir čia pat atsisėdau ant artimiausio suolo. Kavos išgėrus, kurią čia atnešė, nes toliau nei žingsnio paeit negalima buvo, nusvyravau pažiūrėt, kas kambaryje darosi, nes viena moteriškė praeidama pro mane pasakė, kad jos ir jos kelių kaimynių užplukdyti kambariai, juos perkraustą kitur. Ačiu Dievui pas save dar nieko panašaus kol kas šį bent vakarą neradau.

Kad gi nei koridoriais negalima paeiti nesusi-
daužius alkūnių ar nosies, tad pasilikau čia ir iš
nuobodumo vėl nusitvėriau plunksnos. Rašymo
kambary negalima rašyti. Ten būtų linksmau,
bet stalai labai svyruoja ir dažnai iš kedės su
visa rašaliene nuo stalo išverčia. Tenais ir
plunksnos nekam vertos, dažnai nei rašalo nėra.
Laimė, kad Jūs aprūpinote rašalu ir pasiėmiau
dvi fountain pen's. Jomis daugiausiai rašau.
Nežinau tik ar ištekšiu rašalo. Informacijos biū-
re, kur laiškus priima — čia palei laiptus iš mano
koridoriaus, šiandien turėjau savo plunksną
jlems paskolinti, kad dadėtų išspaniškai ant
voko „Estados Unidos de America“. Jie neturi
nei plunksnos nei rašalo.

Bet gal nei neprisieis daugiau nieko rašyt.
Rasi kiek įdomesni bus kapitono prietūs ar ne-
bent vėl vėtra kokius stebūklus pas mus padary-
tų. Insivaizduokit, kaip vėtra mus apdaužė, jog
ant dėnio tos masivynės skrynios netik susidau-
žė, bet ir sienelės daiktais išlaužytos. Dvi mano
valizos — kepurių ir viena tų didesniųjų nuo van-
dens apsigadino. Jūs knygelė apie Ispaniją su-
silamdė. Kai Dievas gelbėtų nuo kito tokio pri-
tyrimo ar dar aršesnio. Ką svyruojam tai svy-
ruojam bevaikščiodami. By tik kraštą pasieksi-
me. Sako būsime šeštadienyje, o gal ir vėliau.
Dėl laivo nepastovumo sako negalėję lig šiol nei
keleivių sąrašą išspausti. Šiandien klausiau, kad
Jums šiuo laiškan idėti. Sąrašo vieton idedu šios
dienos abiejų valgių menų. Kavą išgėriau savo
kambaryje. Iš menų matysite, jog yra kas paval-

gyti, by tik sveikas ir turi apetitą. Bet aš mažai ką iš to visko valgau, nebent po kąsni prie lūpų pridedu. Išsigėriū po gurkšni ir vyno, tikėdamosi tuomi sutvarkyt vidurius. Bet mažai ką gelbsti. Kai nėra kaip išsijudint ir viduriai paliauja judėje. Na dar savaite pakešime ir Ispanijoj gal atsikvopėsiu...

IV.

Balandžio 8 d. 1930.

Almuerzo laikas, bet dar kedėje ant dėnio palauksiu, kol praalksiu. Štai Azorų jau salos. Koks malonus reginys keliaujantiems jūrėmis. Rodos ir jurligė dingo. Einu comidar'an nors consomme išsigerti. Ir ūpas linksmesnis, nes štai žemės gabalas, augštas lyg kalnas iškilęs iš jūrių — duoda vilties greičiau priplauksią krašto, kur link iriamės. Paukščių būriai, atlėkę nuo Azorų, apnikę Magellanes'a, mus lydi rasi iki sekančiai tos grupės salai, kur, mus palikę, grįš atgal pasitikt kito atplaukiančio laivo, tikėdamiesi vaišių. Toks paukštelių įprotys — nuo laivo gaudyt atliekamus nuo keleivių maisto trupinėlius.

Jūrės visai rodos be bangu. Pirmą sykį šioje kelionėje mūsų laivas tvirtai iriasi nesvyruodamas. Šiandien pirmą kartą daugiau žmonių išėjo pasivaikščiot ant dėnio negu kitomis dienomis. Jei šitai vis plauksime kaip dabar, laivo valdi-

ninkai tvirtina mes Cadiz'ą pasieksia penktadienio naktį. Nepatogus laikas, verčiau šeštadienio ryte. Bet ir naktį Cadiz'e nesunku bus rasti vieta viešbučiuose.

Stebėtinas tas mano žiedelis su perlukais! Šiandien per almuerzo — pusryčius moters, sėdėdamos su manim prie vieno stalo, net paprašė, kad nusimovus jį joms parodyčiau. Toks gražus, nematytas — very aristocratic — jos gyrė perdavinėdamos iš rankų į rankas aplink visą stalą. Jų pačių gi žiedai dideliais deimantais žėrėjo, joms tie perlukai su mažyte deimantine akute atrodo kas tai nepaprasta — retenybe. Tas žiedas atkreipė ir bolševikų akis, jog jie net mano tautybę spėlioja (ruse esant) pagal to žiedelio vaizdą. Amerikonėms turtuolėms jis labiau pageidautinas negu jų stambiausi deimantai. Rasi tolesnėse kelionėse bus atsargiau jį paslėpus valizoje, kad vėl kokie bolševikai neprikibtų. Vakar apsirengiau savo turkiška suknele, nes buvo pervėsus su lengvesnėm, o su sweater'iu persilta. Vėl moterims naujanybė! kur tokia gražią materiją gavus — bene iš Turkijos parsigabenus. Visoms labai patiko. Važiukite, sakau, Turkestanan, tai ir jūs rasite tokių papuošalų.

Tik šiandien po antrųjų pusryčių padalinomums keleivių sąrašą — tikką išspaudintą. Anksčiau negalėję dėl laivo perdidelio svyravimo. Pusryčių — almuerzo labai mažai valgiau. Mažą puoduką karšto consome', truputį šaltos žuvies, kąsnį vos nurijau ir trečdalį stiklelio baltos vynu. Po to užkandžio lyg netaip apie krūtinę suka.

Antrą kelionę laivu matuoju su nabašninku. Toji mexikiečių šeimyna iš El Paso veža Barcelonon savo tėvelį palaidot. Jų tėvas senai tą kelionę surengęs šiuo laivu visai šeimynai apsilankyti Barcelonoje. Tačiau miręs du mėnesių anksčiau ir dabar jie nors lavoną vežasi palaidot gimtiniame krašte. Nelinksma jų kelionė. Bet jiems nėr kada liūdėti. Visi varžomės šeimynos vaikais išpaniškoms pamokoms. Mat jie kalba nevien išpaniškai bet ir angliškai — lankę El Paso amerikoniškas mokyklas. Jų motulė vien išpaniškai supranta.

Adios tuom tarpu! Kol nesupa, einu jūrių oru naudotis ant dėnio.

V.

Balandžio. 9 d

Antra diena keliaujame be didelio supimo. Siandien gražiai saulė šviečia, vilnių beveik nematyt, tad tvirčiau ir laivas besilaiko ant jūrių.

Vakar vakare buvo kiek peršalta, ypač kambaryje. Suslogavau ir ilgai miegojau iki 8-ių pagal vakar dienos laiką, bet šį rytą jau buvo 9 val., kaip laikrodį pasuko pirmyn visa valanda. Pirmą kartą mano camarero — (labai panašus į Challie Chaplin iš koju eisenos, veido ir coiffure'os ir labai rūpestingai patarnauja) pabeldė duris, klausdamas, bene norinti, kad pusryčius

atneštų kabinon. Pirma vis ankščiau jį pašaukdavau. Mat viršuj po 9-ių comidar'e pusryčiai jau pasibaigia. Išgėrus kavos argu pieno su kava — tik neskanu, kai vis drungną atneša — gerai išsimaudžiau sūriam vandenyje, dar paskui pasimokinau keletą žodžių išspaniškai ir tik prieš pat devintą išėjau ant dėnio.

Apie pirmą valandą comidar'e — valgomamjame užsikandau antrų pusryčių su raudonu vynu. Valgiai gerai sutaisyti ir skaniai, bet viskas šalta — žuvis, mėsos visokios ir daržovės. Mėšų visokeriopų net perdaug duoda ir žuvies, prie kiekvieno valgio. Bet daržovių ar salotų tenai maža. Mažai ir vaisių. Tad noroms nenoroms prisieina vynu sušildyti pravėsusius pietus ir vakarienę. Šiaip viskas gerai. Jei Jūs manytumėt kada pasivėžyt šiuo laivu, patariu pasiimti lemons, turkiškų mažų šiuoruoklių nusiprausti maudynėje ir atatinkamo sūriam vandeniui muilo. Maudynėse muilo nėra, nei jokių kitų pridėokų, išėmus vieną turkišką rankšluostį. Savo kabinon, tiesa, prausynei gavau, paprašius camarero, muilo mažą gabalėlį. Tačiau nuo savo bendrakeleivių sužinojau, kad muilą savo vartoja. Taigi tais dalykais būtina apsirūpinkit, kunigėli, važiuodami Kubon.

Vyrams yra barzdaskutykla. Bet moterims nėra nei beauty parlor'o, nei prireikus, kad ką perskalbtų ar išprosytų. Kitos moters pačios savo kabinose persiskalbia mažmožius. Aš to negaliu padaryt, nes jurližė neleistų. Kai tik pasilenkus ką darau ir suka ratą po krūtine...

Rašyt galima pasidėjus ant kelių ar net išsitiesus lovoj ar ant kanapos. Kai nesergi, kambarys atrodo labai jaukus ir patogus, bet tuomet dažniausia mėginu svyrinėt ant dėnio ar pasėdėt kedėje.

Laivo siubavimo nepatogumus stengiasi kiek galėdami palengvinti valdyba ypač aficieriai ir kapitonas.

Labai malonus žmonės. Matomai jie nori, kad jaustumėmės kaip namieje. Jokių varžymų nėra, jie nuolat tarpe mūs sukinėjasi, kalbina savo išpaniška kalba, mokina išpaniškai. Bet jie patys, išėmus kapitoną ir Radio operatorių nieks nei žodelio nemoka angliškai ir, kaip regis, nesistengia išmokti. Ak jie ne pirmą kartą turi laive amerikonus keleivius. Mes visi išsimokome nors po koki sakinį ar žodį į keletą dienų šitame laive, o jie — oficialai nei vieno. Francūzų kalba irgi netoli pavažiuoji. Nemoka kitokios kalbos kaip išpanų nei gydytojas, nei slaugė nei kapellonas. (Su šiuo Jūs lotyniškai bent susikalbėjote). Truputį keistoka. Nesimato nei to „tluemočiaus“, ką padėjo mums, atsilankius laivan prieš mano kelionę, angliškai susikalbėti. Jis tik gal buvo laikinai pakviestas tiekti informacijas iš anksto besitelraujantiems keleiviams, kaip kad Jūs su manim, kada buvome čionais.

Todel, kai vėtrai mus bedauzant, sunkiai sirgau ir nežinia kodėl gydytojas su slauge buvo užėję — gal mano camarero juos atkvietė — ir kažką klausė, (ko visai nesupratau), aš lems atsakiau ne „malo“, kaip kad reikėjo, bet bueno ar kaip ten. Pamaniau, pasisakysiu „malo“; o ne-

galėsiu išaiškinti kas do bloguma, dar jie klaidingų vaistų man užduos ir ligą paarsins. Tad lai būna verčiau „bueno“. Jiedu nusišypsojo ar gal ką palinkėjo ir išėjo. Ir buvo geriau. Persirgau viena be pagelbos ir vėl atsigavau.

Siaip mėgstančiam pasilsėj, ramybę čia visais atžvilgiais gerai. Keleiviai švelnus ypač išpanai, — kad ir nesusikalbam. Visi beveik amerikoniškai išsitrangę po visą pasaulį ar nuolatiniai su mažomis pertraukomis gyventojai ant okeano. — Piniguočiai neturi ką namieje veikti. Daug matę, daug važinėję po visus kraštus Amerikoje, Europoje, Azijoje. Kai kuriems visgi linksmiaus bus praleisti Velykos Ispanijoje, Paryžiuje ar Monte Carlo ar kitur Europoje prie stalo apkrauto vynais, šampanais negu savoj gimtinėj — Amerikos Jungtinėse Valstybėse, kur jie patys išsijusę darbuojasi prohibicijos palaikymu aklos politikos dėlei. Tokių čia yra ir tokie dažniausiai sėdi rūkoriaų salionėlyje, belošdami kortomis prie pilnų stikleliu...

Na pasigyriau laivo tvirtumu. Štai jau pradeda žymiau supti, rašomasis stalelis visai šonu virsta. Turiu pertraukti. Gal savo kabinoj dabigsiu rašyti vakare. —

Beje, dar ką pamiršau Jums patarti, jei keliautumėt Kubon, pasiimkite kas tik reikalinga Jūs patogumui ar sveikatai. Čia nieko negalima nusipirkti; gerai, kad įsidėjau cold cream'o, ką Maspeth'e nusipirkau; bet tas nekam tikes, mažai tevartoju. Gerai turėt vazelino, eau de Cologne, etc.

Net gerų plunksnų rašymui stinga. Jūs čekoliados plytelės ir ne pro šalį buvo. Viena jau baigiu, kita gal Lietuvon parsivešiu. Baigiu ir dėžele saldainių. Gailiuosi nepaėmus jokių saldainių dėl jurligės, o tokių labai pasigendu šioj kelionėj, nenoredama mėscmis apsisunkint; o prie stokos carzovinio valgio ir vaisių kartais jauti lyg norėtum ka nors burnen išidėti. Tokius prašmatnumus gi laive nepardavinėja, nes jų nelaiiko. Kai kurios moters atsineša savus saldainius į siestos samoną prie juodos kavos. Prie valgių — II-jų pusryčių ir vakarienės duoda, tiesa, ir saldainių — jų pačių darytų laive. Kaikurie labai sunkus viduriam. Kiti permirke romu — net varva kai paįmi. Iš daržovių vien bulvių apšiai duoda, skaniai sutaisytų. Kitokios daržovės dažniausia nekiek prie soso primaišytos. Gau name špinako ir kalifijorų prie mėsos ar kiaušinio. Bet vyno — kiek tik nori.

* * *

Ryt bus kapitono mums iškelti pietūs. Bet jei blogas oras ir eups per pietus — tai su indais čion užinėsime prie stalų. Kiek išdaužyta jau tu indų! Dabar jau nuo antros dienos kelionės valgame apverstuose staluose t. y. su kraštais viršum. Taip, kad kai sriuba, vynas apvirsta ant stalo, tai nors ant drabužių neišsilaisto, bet ant paties stalo pasilieka, sienelės sulaiiko. Nieko panašaus nemačiau kituose laivuose. Taip atsėdį lyg prie didelės gilios petelnės, o ne prie stalo.

Mūs patio ant dēnio, kuriuom gērējotēs, kad ir toli ne toks gražus ir didelis, koki matēme Washingtonē, Ispanijos ambasadoriaus rezidencijoj, visgi to pačioj vietoj dar tebežaliuoja. Bet kaip drūčiai vazonai pritaistyti prie laivo sienų ir pritvirtinti prie dēnio grindų! Kitos gėlės, žydinčios azalijos didelėse puošniose žardinierose, palmos ir kitoki žolynai pirma, dar antrą dieną iki vakarui žavėtinai dabino mūs vagoną kambarį argu comidar'a. Ineini vidun rodos ne valgykon bet azalijų darželin. Ant kiekvieno mažesnio stalo vidury stovi didelis žydintis krūmas azalijų, radastų ir kitokių gėlių. Ant ilgujų stalų po kelis krūmus matai azalijų žardinierose bei palmų. Bet kai staiga per vakarienę visos tos gėlės su stalais subyrėjo į grindis, brangios jų žardinieros susikūlė, nuo tada jų daugiau nematome. Vien tebeturime ant dēnio patio, kurio medeliai gražiai žaliuoja ir primena žemę. Aš tos žemelės labai pasiilgus. Dauguma senesniųjų nepaiso, kada ši kelionė laivu pasibaigs. Jie snaudžioja, išsigeria, laukia valgio valandų, vėl ilsisi, ir taip per dienų dienas.

Keli sužeisti keleiviai dar vis vaikščioja su apraišiotom galvom, rankom ar apibandažuotais veidais. Laivas taip netikėtai pasvyra, jog ir besisaugojantiems tenka atsidausti į sieną ar stulpą, kuomet vaikščioji. Kol kas man tik alkūnė sutrenkė išeinant per duris iš comidar'o. Bet oficialai, pratę prie tokių savo laivo šposų, akylai daboja keleivius ir tuoj pribėgę teikia pagelbą. Jų visur po kelis, kad kokioje pribėgę pagelbėtų

ar prisikelt paverstam žemėn ar tuoj nunešt pas gydytoją ar bent mažesniuose atsitikimuose nors išreikšti savo užuojautą ir perspėti, kad verčiau atsisėstų nevaikščioję, ar laiku pastvertų žmogų ant dėnio, kad į jūros vėjas nenuneėtų, kai laivas staigiai pasvyra. Keleiviai aiškina tokį laivo varteliojimąsi tuom, jog jis siauras ir mažas — lengvutis.

Siandien jau visa savaitė, kaip išlydėjote iš Maspeth'o. In koplytėlę, deja, nenuėinu rytais mišių išklaudyti, nors vis turiu noro. Vien sekmdienyje buvau. Nežinau, ar dar teks suėiti su el capelan. Susitinkam, išpaniškai palinkim viens kitam labai atatinkamai laiko ir tiek. Jis nesikalba ir nesilaiko kompanijos nei su kiltais dvasiškais keleiviais — nesusikalba. Sau vakarais kad lošia tai lošia siestoje ar pas rūkorius šachmat'a. Kai nelošia, kalba su išpanais — visada dideliame jų būryje. Matyt idomus kalbėtojas ir linskmaus būdo žmogus. Bet apie jį vieni išpanai spiečiasi. Su monsignoru besikalbant aš jo niekad nemačiau. Turbūt nesusikalba...

Viso labo tuom tarpu. Einu iš savo kambario ant dėnio pasėdėt.

VI.

Balandžio 10 dieną.

Artinamės Ispanijos krašto. Jau rodos neturėsime daugiau tokių vėtrų, kokias anksčiau pergyvenome. Po pusryčių šiandien išsikalbėjome su daugeliu keleivių. Ir beveik visų vienokią nuomonę išgirdau nors įvairiais žodžiais pareikštą. Laukėme, kada lieps apleisti laivą ir šokt į pagelbos luotus. Bet kas būtų galėjęs išsigelbėti tokioj audroj!... Tad ne mano imaginacijoje audra tebešėlo, bet tikrenybėje ir tikrenybėje.....

Netikiu sapnams, bet mano sapnas pasitikrino. Pirm keliato savaitių sapnavau, būk prievarta norėta mane suvinčioti, o aš su išgąsčia pabėgau. Šliubas reiškia mirtį. Arti visai arti mirties buvom. Ir akivaizdoje taip artimos mirties, kaip tikrai maniau, meldžiausi karštai už mūs prispaudėjus, prispaudus tą jūs juoda kryželį prie savo krūtinės.

Be šios dienos, kurios jau pusę praleidau savo kabinoj, — ilgai nesikėliau, paskui ilgai sūrijoj vonioj maudžiausi — jau tik vieną ilgą kelionės dieną teturime. Nebaisu jau, nors kartais atsitinka nelaimių ir pakraščiuose. Pastaromis dienomis buvo šalta — net per šalta ir drėgna kambariuose, nes nekūrena jau, tad užsišaldžiau, didelę slogą gavau ir kosulį. Gerai, kad pasiėmiau šiltas pajamas ir šiltą flanelinį kimono. Su tuo kimono ir miegu. Tikiuosi Ispanijojej nusikratysiu slogos. Sevilleje turbūt švęsiu Velykas. Paskui

keliausiu po Ispaniją, kad tuo žygiu kadaugiausia pamatyti. Viešbučiuose sustojus stengsiuosi tuoj išpūžius parašyti Jums. By tik nereiks gulėti, darbuosiuosi kadaugiausia. Gal Lietuvoje atsikvėpsiu.

Niekam da nei atvirutės neparašiau Lietuvon. Nieks neskatina. Niekam nei Amerikoje nerašiau. Jaučiuosi, jog Amerike nieks manęs nepasigenda, o Lietuvoje ir nieks lauktuvių neruošia. Gal taip ir geriau. Absoliučiai tuomet žmogus save užmiršti ir vien tik idėjai — darbui gyveni. Kitoki sentimentalai bei ryšiai darbą bent netrukdo.

Baigiu jūrėmis kelionę ir tos kelionės pluoštą išpūdžių pasiunčiau „Zvaigždei“. Išlipus, prasi-dės nauji rūpesčiai dėl vietos viešbučiuose, kaip ir kur keliauti, kaip su daiktais susitvarkyti. Daug daug tų rūpesčių. Bet jie man jau nebaisūs. Išvažiavau dirbt, tad juo sunkesnės darbo aplinkybės tuo darbas, tikiuosi, išeis geresnis. Jausiuosi laiminga, jei tikslą atsieksiu. O atsiekt bus lengviau, kai save visiškai užmiršiu.

Šianakt sapnavau ką taip baisaus, bet neatmenu. Ir to sapno nubudau visa šlapia nuo prakaito. Nusimečiau kimono, atsigulčiau vėl, bet pradėjau sunkiai kosėti. Ir turėjau vėl užsi-mesti kimono. Drėgna šiandien, lijo labai, nema-lonus oras.

Kol kas neturiu jokio plano, kur ir kaip va-žiuosiu po Velykų. Stengiuosi vadovautis Jūs iteiktos knygelės nurodymais ką daugiausia pa-matyt Ispanijos ir su minimum išlaidomis. By

tik nereikėtų sirgti. Kada Lietuvon parsibaladosiu, nežinau, nepaisau ir nesirūpinu. Kol lėšų turėsiu belsiuosi ir rašinėsiu.

Nejauku vienai tarpe svetimųjų. Stai kad ir laive. Amerikonės deimantais apsikarsdijusios, rėdosi vakarais lyg į parodą, o smegenys tuščios. Daug keliavusios, bet nieko iš tų kelionių nemoka pasakyti, vien kaip ir su kuo Paryžiuje, Ryme puotavę. Ir manau, tos jų pasakos — vieni tušti pagyrai. Kitos nemoka nei „spelyti“. Viena, kaip atrodo milijonierė (matyt iš jos brangalų ir sprendžiu iš jos didelių kelionių apie visą pasaulį — skersai išilgai), atsisėdus prie rašomojo stalielio priešais mane, visą laiką mane trukdė klausimais, kaip tą ar tą žodį slebizuoti angliškai. O ji tikra amerikonė iš anglų gimus ir užaugus Amerikoje ir kas metą po kelis syk važiuojanti Europon.

Tik vieną tikrai inteligentišką merginą suėinu. Ji nežinomos tautos — tą ką Ispaniją vis labai giria ir po visą pasaulį išsibasčius ir vėl važiuoja belstis — po visą Afriką ir Europą. Apie savo puotas ji nieko nekalba, nesigiria. Matyt labai turtinga. Važinėja su motina. Ji geriau kaip oratoriai šių laikų vien pasakoja apie regėtas toj ar toj šaly įdomybes, piešia politinius tautų santykius ir sprendžia labai sveikai. Užsimink apie kokią šalį — ko ji nežino — su visom smulkmenom. Bet apie save nieko nesako.

Kitos amerikonės — „just dying to know what and who she is,*)“ — kaip jos pasako. Ir visos ją pajuokia. Nori kad aš bent ištirčiau, nes mo-

*) Kone mirstančios iš žingeidumo, kas jinai.

kanti įvairias kalbas, ar anoji ir daug kalbų moka. Nesistengiu ir nenoriu jų tuščio žingėdumo patenkinti ir man pačiai nerūpi, kas do viena toji stebėtina mūs bendrakeleivė. Aš mėgstu jos pasiklaudyti suėjus ir pakanka. Kitiems ji atrodo kaip ir idiotė, ypač kai ji kelia į padangę Ispanijos politiką ir katalikystę. Dar labiau amerikonių akyse ta moterėlė nusmuko, kai išpoškino joms sveikių—sveikiausią nuomonę apie Amerikos prohibiciją... „Idiotiškumas, spangiausia protestonų politika“. Niekad negirdėjau netik moterį bet vyrišką taip sveikai, drausiai ir gyvai mokantį kalbėti. Jums reikėtų išgirsti, kaip ji sumušė į dulkes bolševikės žydės pašiepimą Ispanijos kaipo neva per daug katalikiškos šalies. Insikarščiavus kalbėtoja — angliškai—išvedė visą Ispanijos dabartinį gerbuvį žmonių patenkinimą tuomi, jog „jie jaučiasi laimingo savo bažnyčios stogu“. „Atink jiems tą tikėjimą — tą jiems brangų bažnyčios stogą nuo galvos ir Ispanija bus kaip Rusija šiandien“.

Monsignoras ir mėgsta su tą moteriške pasikalbėti, bet ir jis neišgavo, nei kas per viena nei kokio tikėjimo. — „She is very intelligent woman“ — jis sutikęs mane paskui apie ją pasakė. Paklausė taipgi, ar daug Jums pasiunčiau išpūdžių nuo laivo. Visą glėbį sakau. Jis pagailavo, jog pats jų negalėsiąs skaityti, kadangi tai lietuvių kalboj, o labai labai norėtų žinoti, esą, ką aš prirašius iš laivo gyvenimo.

Neįdomu sakau — vien plepalai. Nusijuokė,

bet prašė, kai bus atspausti nors lietuviškoj kalboj, jam vieną egzempliorių prisiųsti. Zadėjau.

Ir dar ką minėta moteriškė pasakė amerikonėms, jog Ispanijoj daugiaus inteligentijos esama tarpe neapšviestų žmonių negu Amerikoje tarpe taip vadinamų aukštos klasės moterų. Ji nebūtų gal taip ižeidus amerikonių, jei jos pačios nebūtų iššaukusios vilką iš girios. Viena advokatienė, nežinia kieno įbauginta apie Ispanija, vis tai ši tai tą suranda išvilkti išpanų pajuodinimui, ypač jų moterų tamsumą. Tad anoji tinkamai joms ir atsakė. Ko norėjo, tą ir gavo.

Kartais vakarais pasiilgdavau Philadelphios Evening Bulletin'o — pažiūrėt kaip Mr. Jiggs su Jiggs'iene gyvuoja.

Laimė, netrūksta čia nei Jiggs'ų — nouveau rich'ų tipų.

Stai viena šeimyna. — Dvi moters, vyriškis ir vaikas kokių dviejų metu. Nuo pradžios kelionės iki šiol dar jie nei su vienu bendrakeleivių nei žodžiu neapsikeitė ir jų nieks neužkalbina. Visa ta šeimyna laikosi vien tik savo kompanijos. At-eina pasipūtę išsidabinę vakare comidaran, ten atsisėda atskirai no kitų prie vieno stalo. Apsidairo aplinkui su pašiepiančia visus šypsena ir susėda besistengdami (matyt iš jų elgesio) užimponuot visiems savo didybe ir parėdais.

Vakar man vien jų vaiko pagailo. Tas atsi-traukęs iš savo siauros kompanijos, išeinant iš valgyklos po pietų, įkliuvo į siestos salioną su mexikonukais pasikalbėti. Motina pribėga, piktai pastveria vaiką už peties ir, išmėtinėdama

jam, tempiasi paskui save — turbūt savo kabinon. Visi ten susirinkę užjaučiančiai akimis lydi.

O išpanas pilstęs juodą kavą į puodelius, pamiršęs net savo tarnybą, nuliūdes žiūri į vaiką ir motiną.

Visi keleiviai tą pasipūtėlių šeimyną vadina „our royalties“ — žinia, pašiepiančiai. Juos tik valgykloje ir matome. Jie, bijodami savo „prakilnybę“ pažeminti, su nieku nedraugauja ir net niekad į siestą neateina.

Kokie ten nuo New Yorko pakraščių paprasti amerikoniški Jiggs'ai. Net kitokios kalbos jie nesupranta kaip vien angliskai.

Panašių yra ir daugiau. Amerikonų draugija labai labai neįdomi šitame laive.

Bet jau okeanas išėjo. Nei valandėlę negalima pabūti viršuje. Dėnis šlapias — vilnys jį plauja. Supa, vaikščiot niekur negalima. Sėdžiu kambaryje ir šiuos didelius popieros lakštus gadinu. Vėsu kambaryje ir drėgna, bet kur kitur pasidėsi! Nenorėčiau su perskelta galva išlipt iš laivo...

Visi ruošiasi dabinasi — t. y. — moters į šio vakaro kapitono pietus. Aš turėsiu persirengt, bet kaip apsirengti, taip smarkiai besiūbuojančiame laive! Vis tik reikės. Gaila, kad nepasirūpinau jokios evening gown. O čia rėdosi kaip pašėlę. Aš nors turiu gerą garderobą ir kasdien beveik mainau, bet iškilmingiems pietums nieko neįsitaisiau. Gal dovanos.

Vakar Jiggs'ai jau net perdaug išsipuošę sėdėjo prie savo stalo per pietus. Kapitonas praėda-

mas pro juos nei nelinktelėjo jiems. Pro mane gi eidamas savo kedėn atsisėsti, atsigrižo ir, elegantiškai nusišypsojęs, „bueno tardu“ man pasakė.

Ne visada vien tik iš rūbų sprendžia...

Siandien per užkandį išmokau šiuos sakinius: „Nuestro Capitan no come carne. El no toma vino“. (Mūs kapitonas nevalgo mėsos. Jis negeria vyno). Vegeterijonas ir didelis sportininkas. Bet valgo žuvi.

Katalioniškai gi kitaip taria pirmą sakinį: „Nostre Capit'a no menja carni“. Tai žinok žmogus, kaip su išpanais susikalbėti!

Viso geriausio.

Balandžio 10 d. vakare.

Prieš vakarienę labai vėjas smarkavo. Snigo, lijo, vėl snigo ir šalta buvo. Siūbavome visais kraštais. Kad gi šį vakarą buvo kapitono mums iškelti atsisveikinimo pietus, tad vargais negalais turėjau išsitraukti iš po lovos kuparėlius ir persirengti. Aršiausia, kad per sieną girdi kaimyne ožius lupant. Nesinori nei pietų ir maža jų ragavau. Nuėjau vien, kad pamatyt, kaip išpanai surengia laive keleiviams išleistuves.

Pietus buvo neįdomus, kaip matot iš menu. Kitoms dienoms dar geriau pagamindavo, negu šį vakarą. Bet skambalų, klegeraikų, birbynių ir triukšmo tiek buvo pas mus comidar'e, kad nei

New Yorkas per savo „Džiulajų“ arba rinkimus nepralenktų. Gavome popierines kepurės ant galvos — vieni ožiais, kiti aviniais atrodėme ar kokiais jenerolais, admirolais. Kapitonas užsimovė Persijos šacho kepurę irgi iš popieros. Buvo lyg tikras maskaradas, kai įvairiaspalvėm juostelėm vieni kitus apsvyniojome. Ši vakarą kaipofšleistuvėms, ketveriopo vyno pripildė stiklus, jų skaiđiuje ir šampano pė didelę taurę. Jogei oras buvo blogas, mažai žmonių susirinko valgytų. Jie pietavo savo kambariuose. Aš vien iš žingeidumo nuėjau.

Ađiu Viešpađiui, kad jau ryt bus visai paškutiniai pietūs laive. Taip įkirėjo toji kelionė! Dar Jums ir už tai dėkinga, kad mane rašalu aprūpinote. Iš nuobodžio bent galiu popierą marginti, kad ir tuščiais niekų niekais. Daugiausia sėdėdama kabinoj. Ką gi beveikđiau be rašalo! Nors malonu būtų pė dėnį pasivaikšđioti, bet nėra galimybės.

Jūrės lyg pašėlusios putoja, daugosi, pritardamos mūs triukšmui pėr pietus. Gal ryt neteks progos parašyti. Reikės susikrauti daiktai, iš „sobre cargo“ atsimti valizėlė ir pasilsėt, kiek bus galima. Kur pasidėsiu Sevillej, tas klausimas nemaža manę vargina.

Širy padaviau vėl Jums pasiųst iš Cadiz'o 3 storus laiškus. Kurie perdėm nebus naudotini, rasi, jų nors ištraukas sunaudosite. Surašiau viską kaip kratinį. Nėra laiko apdirbti. Noriu viską tuoj surašyti, kad būtų geresni atsiminimai.

Tik visai neapdirbta kalba. Sunku ir maštyti bei dailinti sakiniai. Sunku, nes menka sveikata. Kitą laiką gal geriau parašysiu Jums iš Sevilles. Tenais turėsiu ir daugiau medžiagos.

VII.

Balandžio 11 d. po almuerzo.

Jau paskutinė diena kelionės jūrėmis. Ryt prieš 7-ą išlipsime. Pusę daiktų jau susidėjau. Parašius į Jus keletą žodžių paskui baigsiu likusius dėstyti ir užrakinsiu valizas. Pasiėmiau iš „sobre cargo“ ir brangalų valizėlę.

Diena šiandien saulėta, jūrės it veidrodis — jokių bangų nematyt, tik šalta. Bet ne laikas jomis gērėtis. Visi užsidarę kraustosi. Dėnis tuščias. Aš ir savo kabinoj rašau. Ačiu Dievui, viskas, rodos, pasibaigs gerai. Kas pergyventa, bus užmiršta, nes nauji rūpesčiai, tolesnių kelionių vargai tuoj prasidės. Nemažą vargą turėsiu su visom valizom. Bet iš vargų gal išeis geresnis darbas. Tuomi raminuosi. Tik tie daiktai nemaža bus kliūtis gerai darbą atlikti.

Pasirgau jurlige, ačiu Viešpačiui, nenumiriau, nesusizeidžiau. Bet apleisiu laivą su didele sloga. Kelinta diena šaltis, gilus kosulys kankina. Net mano kaimynė Elizabeth Guttman (dainininkė važiuojanti į Europos sostines kocertuoti) mane ši rytą apgailestavo dėl tokio kosulio. Veikiausia

apgailėstavo todėl, kad gal jai miegot nedavčiau. Ji man to nepasakė, bet galima dasiprotėt...

Na, tikiuosi, sauszemio oras ir, jei tik gausiu viešbutin įtilpti, pataisys tą blogumą. Ak ir mūs gydytojas dar nešiojasi savo pirštą kaip lėlę apraišiota, ir kapitonas blogai jaučiasis nuo susižeidimų, žmones begelbėdami. Visi kada nors ir kur nors pasveiksime.

Kaip įsodinote mane šin laivan, maniau niekad žemės daugiau neparegėsiu. Ką pergyvenau, ką atkenčiau, geriau neminėti. Prirašiau pirmuose laiškuose į valias. Jei ką iš jų naudosite, sutvarkykit, meldžiu bent kalbą, nes tenais tik kratinys. Labai panašus į mano įvairių jausmų — skausmų kratinį...

Patarėt pabūt nors vieną dieną Kadiz'e. Nebus kada.

Reikės skubintis Sevilien kur nors po stogu įtilpti. Sako viešbučiai būsia grūstę prisigrūdę. Didžioje Savaitėje] pats karalius su karalienė ten atvažiuoją ton šventen, tad iš visos Ispanijos žmonių suplaukią. O kokia daugybė pašaliečių, ypač iš Amerikos atkeliauja! Turėsiu vargo virš savo pakaušio. Bet juk ne ilsėtis išvažiavau. Ko čia baugintis. Juo sunkiau, tuo gal bus naudingiau. Jokio plano neturiu lig šiol savo kelionėj. Kur vėjas pablokš, ten važiuosiu. Ar kur galėsiu daugiausia įvairių išpūdžių pasisemti.

Linkiu linksmų Velykų Svenčių, nors laišką gausite jau po Velyku.

Išpanai sako, aš greit išmoksianti jų kalbos. Jiems juokas, kad kai ką tariu, net jų gestus pa-

vartoju ir ištariu būk taisyklingai ir greit žodžius sumetu. Ne taip, esa, kaip kitos amerikonės.

Per almuerzo išmokau nuo kaimyno išpano, truputį prancūziškai suprantančio, šiuos akinius: „si usted hace el favor“ (s'il vous plait — prancūzu) ir „No se merecen“ don't mention — amerikiečių).

Labų dienų visiems Maspethe ir Philadelphijoje.

* * *

VIII.

Balandžio 11 d.

Trečią valandą po pietų praplaukėme Portugalijos kraštus. Aukštos kaip kiniečių siena uolos visu ilgu pakraščiu tiesiasi. Matyt lyg koks baltas mūras ant uolos, jūrių švyturys — tai Radio stotis. Laivai didesni ir maži plaukioja. Staigios vilnys daužosi į Portugalijos pakraščio uolotą sieną. Daiktais matyt apvalios, iš tolo atroda lyg tunelių skylės. Tai daubos vilnių išmuštos krantuose. Ir aplinkui tas daubas pu tojančios bangos šokinėja, aukštai it fontanos. Toliau už tos sienos matyt žaliuojanti žemės sklypai, juoduoja medžiai, dar toliau aukšti kalnai gunkso miglose. Gyventojų nei jų buveinių nematyt. Tik paukščiai — žuvėdrės ir mažų sparnočių būriai viršum bangų ir aplink mūs laivą skrajoja.

Koks ilgas Portugalijos kraštas! Stai jau šešios vakaro netoli, o mes dar pro ją plaukiame. Toliau matyt miestai ar šiaip koki namai. Tolyje gi kalnai — kalneliai — lyg Vištyčio apylinkėse, kad žiūrėtum. Rasi taip ilgai pro Portugaliją iriamės, kad „nosotros vamos des-pasio“ labai lėtai judame. Kodėl žymiai sulėtėjome, nežinau ir nėra ko paklausti.

Inteikus sobre cargo užveizdėtojai korespondenciją, kad Jums išsiųstu, neturėjo krasos ženklelių (los sellos), tad vien pinigais apmokėjau, o jie užlipdįs ir išsiųs per Pranciją. — Pasiteiravau apie traukinių valandas Sevilien. Nors labai mažai jis supranta angliškai, bet sužinojau, jog laivą apleisime šeštadienį aštuntą valandą. Traukinys Sevilien išeinas po 5-kių po pietų, Sevilien ateinas aštuntą valandą vakare. Tad bus laiko pasidairyti po Cadiz'ą. Bet juo vėliau atvyksime Sevilien, tuo sunkiau bus gauti kambarys viešbučiuose. Ir bus per vėlu vaikščioti į biūrus dėl informacijų. Toliaus Dievas žino, kaip ir kur apsistosiu.

IX.

Balandžio 12 dieną.

Tai jau ir Ispanijoje. Septinta valanda ryto. Aš jau pasirengus su visu kuo iš laivo išeiti. Per naktį nemiegojau — tik krausčiausi, tampiausi su bagažu. Daug bėdos turėjau, kol viską persi-

krausčiau, bet mažesnių valizų negalėjau į didesnes italpinti. Taip ir palikau dešimtį nešulių.

Na bile jau krašte žemelės. Tik sloga ir kosulys labai vargina. Pataria žinovės moters Sevilleje nevaikščioti saulėje. Sako, peršilus sugrišiu viešbutin ir gausiu išpaniškąją infliuenzą. Viešbučiai šiuo laiku nešildomi, kaip kad ir mūsų laivas buvo nešildomas nuo pusės kelionės. Todėl ir sloga prilipo. Bet stengsiuosi saugotis, kiek nuo manęs prigulės. Vargas, kad vėlai Sevilien atsibelsime. Nėšą kito expreso. Pirmas išeina šeštą valandą, bet mes dar laive, o antrasis po penkių vakare. Jei ir reikės stotyje pernaktoti, bus ir taip gerai. Ne pirmiena....

Atnešė šaltos vos drungnos kavos su pienu ir bulkelių. Jau tie jų pusryčiai! Nieko neverti. Valgomamjame dar prasčiau paduoda negu kabinoje, tad pastaruoju vis čia pusryčiauvau. Mėsos, žuvys be daržovių šaltos, sriubos mažiau kai drungnos arba visai šaltos. Vakar po išleistuvių pietų mūsų „comida“ visai buvo prasta...

Turėdama keletą valandėlių laiko, kol išlipšime, sumečiau šiuos kelis žodžius, kad žinotumėt, jog gyva Ispaniją pasiekiau....

LAISKAI IS ISPANIJOS.

IS SEVILLA.

I.

Balandžio 13 diena.

Kančių ašarų keliu atplaukiau Ispanijon. — Oi tas Magellanas, net pakrato, kai atsimenul! Tačiau nepalyginti didesnių kančių prityriau, kol Sevilleje radau galimybės bent po stogu pernaktuoti. Cadiz'e Patronate Nacional del Turismo oficialai suramino mane, būk nepaisant kaip vėlai vakare atvyksiu Sevilien, aš rasianti stotyje jų atstovą ir su jo pagalba kambarį viešbutyje.

Atvykome 15 minučių po devynių vakare greičiausiu išspanų expresu. Važiavome 3 valandas ir bertainį 90 anglišku mylių iš Cadiz'o Sevilien. Išvažiudama iš Cadiz'o nepasirūpinau užkandžio isidėti. Traukinyje nėra restaurano. Stotyse, kur stovinėja dažniausia po 5 minutes, nieko negalima nusipirkti kaip vien kokių tai saldžių blynelių, prilipusių prie popieros. Neskanūs, ypač kai nėra kuo pavilgyti. O traukinyj šalta, nors pirma klasė; bet badas menkiausia bėda kelionėje.

Sevilleje tikras pragaras atsivėrė neprisirengusiai keliauninkei kaip aš. Pirma rūpestis — aibis valizų. Kol visas ištempė iš vagono ir atsirinkau atskiron krūvon, po kelis syk jas perskaičius, reikėjo dar atsiimti du kuparėliai iš bagažo. Visų randa, tik mano nėra. Jau visi keleiviai išvažinėjo iš stoties, bet aš nei iš vietos, neturėdama bagažo. Ir be kalbos — nei gyvos dvasios suprantančios nors žodį angliškai, prancūziškai ar vokiškai nėra — vien tik rodydama kvitą aiškinu rankomis tų kuparėlių, dydį—vos vos surado. Mat jie buvo palikti dar traukinyje, tad viens bagažo darbininkas nešėjas dasiprotėjo paieškoti tenai ir atvilko. Ačiu Viešpačiui jau viską turiu. Dabar, kur važiuot, klausiu Turismo reprezentanto. Atsako, jog jis pirma buvęs, bet jau išėjęs — negriš.

Siūlosi prisimynęs pagelbon viešbučio Majestic agentas. Sutinku, by tik gausiu kambarį. Jis užtikrina, bet aš turinti palaukti, kol jis nuveš pilną autobusą keleivių su daiktais ir sugrišias mane paimti. Gerai. Kol jis su grįžo praėjo valanda. Lyja, šalta, kosulys smaugia ir stovėk ant platformės — pas savo bagažą. Vidury laukiamojo kambario nėra. Nešiotojai rodo į mano daugybę valizų ir apgailestauja, kad viena, o su tiek bagažo — vargas. Pataria jie man atsisėst bent ant savo valizų, nes kitur nūr kur. Aš vėliau pasivaikščiojau, kad nors mažumą sušilti. Bet kur čia sušils!

Už valandos atbildėjo Majestic'o autobusas. Umai sukrovė ant viršaus daiktus be jokio dang-

čio nuo lietaus, įsodino mane vidun ir važiuojame, apmokėjus trims nešikams, kiek tik jie reikalavo nuo „americano“. Sustojus ties viešbučiu, tuoj ištempė mano visas valizas, sunešiojo vidun, paliepė užmokėti už atvežimą ir parodė, kur eit užsiregistruot. Gi viešbutyje prancūziškai sukalbęs prie biūro žmogysta, net nedavęs dabigt man klausimą dėl kambario, piktai atsakė — nėra. Tai kodėl, sakau, čia mane atvežė jūs žmogus?

Kas atvežė? Nežinau, sakau, kas, bet jūs viešbučio vežime. Ir mano daiktus jau sunešė jūs bagažinėn.

Žmogysta prancūziškai kalbęs šaukia tarną, kad išneštų atgal ant trotuaro mano daiktus. Na tiek to — regul išmeta. Norėjau prašyt, kad palaikytų bent kol rasiu kitur vietą. Bet matydama jo bulišką žiaurumą užtylėjau. Paprašiau vien, kad ar negalėtų buti taip maloningas ir patelefonuotų nors į kelis žinomus jam viešbučius dėl kambario.

— Non, jie neatsilieps, girdi. Palinkėjus jam bueno noche, išėjau ieškot automobilio mane su daiktais paimti. Vaikėzas paieškojo. Sukrovė daiktus, įtilpau vidun aš pati, krovėjai ištiesė kelias rankas užmokėti. Užmokėjau visiems, kiek tik prašė. Nesipeši gi, bebūdamas be stogo ant galvos ir nežinodamas, kur pasidėsi.

Vaikas klausia, kur važiuot?

Padaviau pensionato antrašą, rekomenduotą man Cadiz'e Patronato Nacional del Turizmo.

Nuvažiavome, bet pirma pati užėjau pasiteirauti apie kambarį, palikus daiktus automobilyje. Vietos ir čia nėra. Duoda man kelių viešbučių antrašus ir pataria mano vežikui nuvežti, — jei vienam nebūsią vietos, tai kad kitan vežtu ir tt. Vėl važiuoju su maža vilčia. Ir niekur kambario nesurandam nei sau, nei daiktams. Sugrižtam vėl minėtan pensijonan paprašyt, kad nors daiktus priglautų, o aš gal tramvajuose per naktį pavažinėsiu. Ne, ne turi vietos, visi kambariai prisigrūde, kad tik aš, esa, sutikčiau palaukti iki ketvirtadieniui. Po Verbų sekmadieniui ir sekančių trijų dienų būsią pakankamai vietos...

Bet kur dėtis šianakt, klausiu! — Nežinome — atsako.

Ar yra koks traukinys kurin nors artimiausian miestan.

Ne, nėra šianakt.

Ir vis ramina, kad po trijų — keturių dienų pas juos būsią pakankamai vietos. Gali iš proto žmogų išvaryt su tokiais savo raminimais.

Bet kol dar protas dirba, reikia kas nors išgalvot. Dar syki prašau, kad patelefonuotų, kur tik jie žino, by tik galėčiau nors šią naktį ilįsti pašiūrėn.

Emė telefonuoti. Kur nepaklausia, nēr — atsako — nēr nei vienai nakčiai vietos visoj Sevillej vienam pašaliečiui pernaktvoti. Jau pradėjau kone aimanuoti. Visas kraujas mano emė virt, kunkuliuot, bet laikiausi kedėje malšindama kosulį, kiek pajiegiau.

Galų galę klausiu, ar yra naktinis traukinys Paryžiun.

Pasižiūrėję į vienas kitą, ir vėl neigiamai atsako. Bet mandagi senorita liepia savo tarnui patelefonuoti dar į du viešbučius. Vienas atsako nėra. Iš kito gavo atsakymą, būk esą dar vienas kambarys neužimtas.

Na, Dievo malonė. Skubinau, kad kas už akių neužbėgtų ir tą paskutinę viltį neišplėštų.

* * *

Toli, toli naktį jau aptušėjusiomis miesto gatvėmis važiuovome, daiktais taip siaurytėm gatvelėm, jog vos automobilius įsitenka. Galios visai miesto krašte šoferis sustojo ir išlipau. Tai buvo viešbutis Triana to pat vardo (Triana) Sevilles priemiestyje.

Išėmė daiktus. Kaip visus sunešė krūvon, viešbučio šeimininkė nustebo ir labai užjaučiančiai į mane pažiūrėjęs pasakė. „Koks didelis bagažas — tiek daug daiktų!“

Paprašiau, ar neturi ką užsikąsti — ko nors karšto, — sušalus buvau ir viešbutis drėgnas kaip ledaunė.

— Ne, nieko nėra, vien kambarius išduodame. — Bet senorita atrodo labai pavargus, ligonė. — Gal stiklą koniako su karštu vandeniu norėtum — gėrimų turime — ji pareiškia. Sutinku, by tik sušilti. Ar prie karšto vandens su koniaku negalėčiau ir duonos gabalėlių gauti? paklausiau.

— Ne, neturi — pabaigė. Visos krautuvės uždarytos.

Paklausiau, gal karšto pieno su kava galėčiau — vis bus drūčiau. Pieno ir kavos turi — tuoj pašildysia ir atnešią mano kambarin.

Kambarėlis mažas, grindys akmeninės — plikos, sienos išbaltytos kalkėmis. Vienas tik langas, geriau sakant stiklinės durys su mažu išpanišku balkonėliu, pilnu gėlių, atsidaro priešais didelius mulų bei asilų tvartus. Ačiu Dievui, jog vis po stogu. Neberadus šianakt viešbutyje kambario, būčiau besijautus laiminga ir asilų bei mulų tvarte pasislėpus nuo lietaus ir šalčio.

Buvo jau pati dvylikta valanda nakties. Susišildžius su konjaku, nes dama, susirūpinus mano sveikata, kalbėte įkalbėjo nors mažą stiklelį išsigerti — paskui išsigėrus „cafe y leche“ puodelį be nieko, įkritau lovon, išivyniojus į šiltą kimono, apsiklojus keliom šiltom viešbučio antklodėm ir savo skranda. Nežinau, kada mane paliovė drėbulys krėtęs ir kosulys drąskęs krūtinę ir kada užmigau.

Kai nubudau jau buvo devinta valanda ryto. Besijausdama mažumą geriau, po pusryčių — kavos su pienu — išsimaudžiau ir išėjau katedros ieškoti — nes tai juk garsiausias Sevilės Verbų sekmadienis, pradžia Semana Santa.

Išėjau gatvėn pasidairyt vežimo ar automobilio, kad nuvežtų mane katedron. Katedros mauriška bokšta, geriau sakant, minaretą mačiau atvykus Sevilien iš gelžkelio stoties. Naktį ji žavėtina! atrodo, apšviesta žiburiais. Tą minaretą ma-

tau ir iš savo kambario, nors katedra pačiam miesto centre netoli Alcazar'o — karaliaus rūmų.

Bet pėkščiai ten nueiti reikia žinot miestas, o aš dar tik vieną naktį tepaklaidžiojau su taxi-auto, ieškodama viešbučiuose prieglaudos. Tačiau vežikų nei automobilių aplinkui nesuradau. Policisto gatvėje pasiklausius kelio, patarė man važiuoti tramvajum, kuris atveš pas pačios katedros duris. Paklausiau ir nepaklydau. Dargreičiau nuvežė negu vos kone žingine varydami savo arklį coches'ų vežikai.

* * *

Jau iš lauko Sevilles katedra nepanaši nei į vieną ligi šol mano matytą šventynę. Durys storum palom, pamuštom vailokais, užtiestos. Reikia tuos lopus pakelti įeinant. Viduryje — nežinai, nei kur priklaupti, nei kur mišios laikoma. Toks milžiniškas triobesys, žmonės būriais vaikštinėja, dairosi į paveikslus, kalbasi. Daug puikių stovylų bei paveikslų uždengta kaipo Verbų savaitei. Tad turistai apžvalginėja įdomiausią architektūrą, gražylas, brangius auksu išdabintus altorių uždangalus, spalvuotus langus nuo penkiolikto — šešiolikto šimtmečio.

Kaikurie Murillo paveiksiai neuždengti. Taip „šv. Antano Regėjimas“, kuris, kaip sako, esąs to didžio dailininko puikiausias veikalas — visuomet apjuostas besižvalgančių po katedrą turistų. Kitas Murillo paveikslas „Angelai Sargai“ taipgi atviras žingeidžiom akim. Madonos

ir kitos brangios stovylos — visos apdangstytos lelijavai. Gal teks progos pamatyti jas per Velykas. Altoriai nepanašus į mūsiškių, nei kitų šalių šventynių altorius. Geležinės grotos nuo žemės iki pat viršaus juos pertveria. Kai mišias laiko, yra tose grotose vien neplačios durys atdaros, taip kad kunigą matai vien per tarpus grotų.

Ties didžiuoju altorium net dvejos grotos ir pats altorius labai aukštai iškeltas. Aukštais laiptais kunigas turi jin lipti pamaldų laikytų.

Suolų bažnyčioje nėra. Grindys plytinės ar akmeninės. Tik kaikurių altorių pasieniais yra minkšti suolai, minkšti divonai patiesti. Turbūt kokių nors garsių madonų tie altoriai. Kede galima pasisamdyt už liuoso noro auką. Kedės mažos pintinės sudėtos netoli altoriaus. Vaikinas paduoda kiekvienam, kas paprašo ir užmoka. Aš ir išsinuomojau tokią sėdynę mišių laike.

Kaip tik kunigas išeina apsirėdęs mišių laikyt, tuoį kitas kunigas įsilipa į artimiausią sakyklą ir skaito išpaniškai — turbūt maldas ar Passiją per visas mišias. Sakyklų yra čia kelios. Nežinau, ar tai per Verbą taip daroma, ar visada. Nėra ko paklausti. Išpanai brangiai apsitaieš, ypač jų senoros bei senoritos puošniom mantilijom ant galvų užsitiese, bet kitaip kaip išpaniškai nesukalbamos.

Pas didįjį altorių pats vyskupas laikė sumą su atatinkamom ilgom ceremonijom tai dienai. Vaikai pasipuošę baltom kamžom iki žemei be rankovių bet su nusitiesusiais lyg sparnais nuo pečių audeklo sklypais laksto po bažnyčią, aukš-

tas palmas rankoje nešiodami. Tokiom palmom, pamaniau, turbūt Kristų sveikino žmonės Jeruzolimoje tą dieną. Čia viskas taip gyvai primena Kristaus gyvenimo pasaulyje laikus. Vargonų muziką, chorą ir atbalsių chorą sunku aprašyti. Reikia pačiam girdėt, kad gerai suprasti. Plunksna čionais bejiegė...

Po pamaldų visi išėjo. Vyskupą išlydėjo kunigai kamžose ir vaikai patarnaują prie altoriaus — visi bažnytiniuose rūbuose. Maniau, kad tai bus procesija. Bet lauke, — žiūriu visi skirstosi kas sau. Koks išpanas kariškio uniforomoj traukia žmonių paveikslus išeinant iš bažnyčios. Turbūt ir aš ten įkliuvau.

Pasivaikščiojus po palmom ir žydinčiais apelsinų medeliais, užėjau restoraną pasidrūtyti. Paskui, turėdama laiko ir norėdama nors kiek nusikratyti šalčio su didele sloga,ėjau pėkščia viešbutin per murzinos Gvadalkiviro upės tiltą ir klaidžiausiom siaurytėm gatvelėm. Kai kur jos taip siauros, jog, kai žmogus joja ant asilo su plačiom pintonėm, nusikorusiom nuo gyvulio kupros abiem šonais, tai reikia prisiglausti prie sienos ir palaukt, kol praeis. Yra ir trotuarai tose gatvelėse, bet tokie siauryčiai, kad vos galį jais vienas paeiti. Tai mauru gadynės čionai liekanos.

* * *

Viešbutyje sužinojau garsias Semana Santa procesijas esant vakarais, — prasidedant apie

septintą valandą. Pasilsėjus, išėjau vakare ir aš į procesijas. Jaučiausi lyg sulaužyta po vakarykščių ekskursijų aplinkui viešbučius ir baiminuos, kaip pritilpsiu viską pamatyti. Zinojau jog bus ten didelis susigrūdimas. Išeidama iš katedros mačiau gatvėmis eilių eiles nutiestų suolu, jog nebuvo nei kur praeiti tarpe belakstančių automobilių, arkliais vežamų coches'ų ir asilų vežimų, vežimėlių.

Bet štai, eidama viena siauryte gatvele, žiūrių, — milžiniškas altorius su didžiu — didžiausiu baldachimu, auksiniais mezginiais papuoštu. Baldachimas atsiremia į altorių ant dvylikos storų paaukuotų lazdų. Po tuo baldachimu milžiniška Dievo Motinos stovyla tarpe daugybės užiebtų žvakių bei gėlių. Stovyla apsiausta lelijavo aksomo brangiai auksu išdabintu karališku rūbu. Jos trenas toli nuo altoriaus tiesiasi, prilaikomas iš apačios nematoma žiūrovų akims dratais. Tasai altorius užima plotyje visą gatvele, jog žmonės vos pro jį prasispraudžia.

Sekančioj klaidžioj gatvelėj, per pusę kvartalo nuo Madonos — kits panašus milžiniškas altorius, tik be baldachimo ir su mažiau žvakių. Tai nuplakto, erškėčiais apvainikuoto Kristaus didelė sėdinti stovyla. Kristaus veidas reiškia neapsakomą skausmą.

Už valandėlės tie altoriai sukrotėjo, mažumą kilstelėjo ir prasidėjo parados. Pirmiau neša Kristų, paskui jį karališkai papuoštą, bet labai nuliūdusią Madoną. Paskui kiekvieną altorių

eina kunigas kopa užsivilkęs. Parado bet gėlavos uniformose kariškiai žygiuoja abiem šonais altoriaus. Raitelių būrys procesijoje veda. Aplinkui altorių išilgu procesijos keliu daugybė vaikų bei vaikinų eina su ilgom storom užžiebtom žvakėm rankose ir keistuose baltuose rūbuose lyg albom. Persijuosę šilkinėm virvėm ar plėšiom pintom iš palmių juostom. Ant galvos užsimovę ilgas smailas į viršų, lyg cukraus galvos, kepures, nusileidžiančias ant pečių ir veido iki juostai. Vien tik ties akimis yra mažos skylutės, kad galėtų matyti.

Užpakalyje lydinčio stovylą kunigo eina du latrai juodai apsiausti, su juodom ilgom maskom basi — nešini klekvienas juodu dideliu kryžium ant savo pečių. Kitas vaikinai neša kopėčias. Tasai, kai sustoja, pasilypi jomis į altorių ir užžiebta užgesusias žvakės. Kariškių būrys su bubnais tolygio ir tolygio vienaip barškina „trata ta... trata ta... trata ta...“ — lyg pamėgzdžiodami žydu minią sekančią paskui Kristų ir visai Jį išniekinančią. Minios — dabartinės Sevilės minios — klegėsys aplinkui tokį tikrai įspūdį darė.

Dievo Motinos altorių lydi kitas orkestras. Muzika liūdna perverianti širdį — išreiškianti Išganytojaus Motinos, einančios paskui kankinamą sūnų, neapsakomą sielvartą. Pats Madonos vaizdas, nors karališkai papuoštos, begalo liūdnas — didžiausias skausmas veide atsipiešia. Paėjo kiek žingsnių toji išdidi procesija ir sustojo. Altoriai vėl žemyn nusileido. Sustojus, pamačiau, kaip juos neša. Iš po šilkinų palų, dengiančių apačią

altorių iki žemei, iškišo galvas keli pavargę prakaitą bešluostanti drūti vyrai. Jiems paduoda vandens ar kokios ten giros atsigerti vaikėzas su ašočiu rankoje prisiartinęs. Tie vyrai po apačia ant savo pečių pasilenkę neša nematomi tuos milžinus altorius, kuomet iš kampų kiti keturi vyrai baltai ar lelijavai pasipuošę — maskuoti padeda nešti savo pečiais tą procesijos altorių. Sunkus jie, ilgai negali nešti, tad dažnai sustoja. Tokių altorių ir jiems panašių su Nukryžiuotojo figūrom ar kitokių, Kristaus kančią reiškiančių, nešioja po kelias gatvėse kas vakarą. Tos stovylos esančios nuo 17-o šimtmečio garsių skulptorių darbas.

Jas apnešioja po Sevilės miestą kas metas per visą Didžiąją Savaitę, pradedant Verbu sekmadienio vakaru ir užbaigiant Velykų naktį — atminčiai Kolumbo pargrįžimo iš pirmos jo kelionės Amerikon 1493 metais.

Seni laikai tai buvę ir seviliečiai per daug jau apsiprato su kasmetinėm Kolumbo pargrįžimo sukaktuvėm. Procesijose minia nedalyvauja.

Senoros bei senoritos savo šeimynos rateliuose ar su kavaleriais iš savo balkonelių žvalgosi, linksmi besikalbėdami. Žemai gatvėse tarpe minios švaistosi vaikėzai ar senos moterys su ragazėm riešutų, alyvų, vėžių kaklelių ar saldinių. —

Smuklių tarnai pilsto gėrimus sėdintiems suoluose procesijos žiūrovams. Aplinkui atdaros plačiausiom durim ir langais smuklės, kavinės pilnos žmonių su kepurėm ir kai kurie be kepurėm

prie stalų vyno, alaus ar arbatos. Taipgi gatvių pašaliais besėdinti palei karčemas geria, lydėdami akimis procesiją. Visi klega, rėkauja, linksmai šnekasi. Vaikai birbynes rikdo lyg jomarke. Tik kai pro juos neša altorių, nusiima kepures. Matyt ir kunigų išpaniškose sukniuose — su togom ir kardinoliškom juodom kepurėm minioje. Ir jie tarpe savęs šnekučiuojasi. Tie regimai atvykę iš kitų Ispanijos vietu. Šiaip kunigų procesijose bažnytiniuose rūbuose tik po vieną eina — pa-skui kiekvieną altorių.

Kaip iš pradžių tie majastotiniai altoriai ma-ne buvo sužavėję, taip paskiau iš minios išsine-šiau nemalonų įspūdi. Bet reikia žinot sevi-liečiasi. Gal jie tokiom savo manifestacijom, fiestom išreiškia savo tikrą dievotumą.

In procesijas visi grūdžiasi, skubina. Suva-žiuoja net iš visos Ispanijos žmonės jų pamatyti ir švesti „Didžiąją Savaitę“. Jie ir švenčia, kaip išmano ir kaip jų temperamentas reikalauja. Ir jie jaučiasi laimingi kaipo tvirti katalikai. Ne pašaliečiui juos kritikuoti. Visų didžiausios pro-cesijos būsią penktadienyje ir Velykų visą naktį.

Užvakar — pirmadienyje nuėjau pasidairyt po Alcazar'ą, karaliaus rumus. Bet radau po pen-kių vakare jau uždarytą. Sekanti rytą — antra-dienyje atvykstaš karalius su karaliene ir tuo-met rumai būsią užrakinti, kol karaliai vėl neiš-važiuosią iš Sevilles. Bet rumo fantastiškus so-dus galima būsią matyt ir karaliau oia begy-venant.

Tuom tarpu

Viso geriausio

KAUNE.

I.

Birželio 19 diena.

Tik ką sugrįžova iš Dievo Kūno Procesijos. Sventė privaloma visiems, tad tą dieną ir visos valdiškos įstaigos nedirba. Procesija, kaip visuo-
met tą dieną, prasidėjo nuo Katedros ir ėjo Lais-
vės Alėja iki Ingulos bažnyčios, paskui toliau iki
Karmelitu, kur ir užsibaigė.

Tekia procesiją mačiau ir 1923-čiais metais
Kaune. Tuomet ji buvo kur kas iškilmingesnė
negu šymetė. Anais metais paskui nešama Šven-
čiausiąji ėjo Lieuvos prezidentas, dauguma mi-
nisterių, Universiteto dekanas, profesorai ir žymi
dalis inteligentų bei šiaip garsių profesionalų.
Taipgi nemaža kariškių puošniose uniformose
tuomet dalyvavo procesijoje.

Siemet toje eisenoje nedalyvavo nei kariuo-
menė būriais ar pavieniai, nei Tautos Vadas, nei
kokie nors kabineto nariai. Iš universiteto pro-
fesorų temačiau Ateitininkų eilėse p. Dovidaitį ir

Ėreta. Kariškių — paprastų kareivėlių — vien mažas orkestras pakaitomis su giesmininkais grojo: — vieną posmą pagieda minia, kitą karo instrumentais groja karia. Procesijoje dalyvavo kaikurios mokyklos — mergaičių ir berniokų. Atitininkų bei Atitininkų studentų yvairių grupių kepuraitės mirgėjo. Šiaip inteligentų kaip ir nebuvo. Vien kai koks dairėsi į procesiją bei minias šaligatviuose tarpe žiūrovų. Kaimiečių gi šiemet buvo rodos daug daugiau, negu anais metais. Aišku. Vakar prasidėjo Lietuvos Žemės Ukio paroda, kuri tęsis vos tris—keturas dienas. Tad kas gyvas iš provincijos Kaunau traukė — garlaisiais, gelžkeliais ir nuosavom „patvadom“. Jau vakar Laisvės Alėja buvo kimšte prikimšta žmonių iš miestelių bei kaimų. Tų daugiausia dalyvavo ir Dievo Kūno procesijoje.

Gražių altorėlių, apkaišytų rūtų vinikais, papuoštų plačiais tautos spalvos raikščiais, procesijoje nestigo, lygiai kaip puošnių tikybinių vėliavų. Mažos mergaitės baltose suknelėse, su rūtų vainikėliais nešė ant šilkinių pagalvių Viešpaties Kančios ženklus — mažytes kopiečias, vinis, erkėčių vainiką ir tt.. Kitos nešė ilgus plačius raikščius besidriekiančius nuo nešamų altoriu. Zitiečių nauja puiki vėliava visas kitas nustelbė. Gi užpakalyje nešamo Svenčiausio, kaip vilnys juroje staiga pylėsi, stūmėsi vieni kaimiečiai pa-

našiai kaip visuomet Lietuvos bažnytkiemiuose, einant aplinkui bažnyčia.

Ir Kaunas šiemet Dievo Kūno šventėje šykščiau pasipuošė. Mažiau parėdytų balkonų kaip keli metai pirmiau, kad mačiau.

Suprantama: — Laisvės Alėja apsėdę ko ne vieni žydai. Lietuviai, buvę didikai ar esamieji perkėlė savo rezidencijas ant Vytauto kalno — į puikiausius nuosavus rūmus. Tad nēr kas nei balkonų tai šventei berželiais ar killmais papuošė. Prezidento sodelio vartai iš gatvės buvo perjuosti plačia auðkline iškaba su parašu: „Visos Tautos Garbinkime Viešpatį“. Nuo prezidento rūmų balkono dryksojo du maži kilimėliai ir koks ten paveikslėlis matėsi. Tautinių vėlavų visai nebuvo matyt mieste, išėmus ties prezidento vartais dvi plačias tautinių spalvų juostas. Mokinių bažnyčia išlauko papuošta vien šv. Tėvo vėliavomis, Katedra žaliais vainikais ir berželiais, panašiai ir Ingulos bažnyčia buvo padabinta. Kitų neteko matyti. Bendrai pasakius prezidento vardo dieną — šv. Antaną Kaune mes šventėme daug iškilmingiau, negu Dievo Kūno. Per šv. Antaną visas miestas, tiek valstybės, tiek privatinės įstaigos ir visi namai bei nameliai buvo vėliavom iškaišyti, kaip visos tautos šventėje.

Šiuo tarpu baigiu laiškėli nes reikia skubintis į „Dainų Sventę“. Iš visos Lietuvos daininikaj

žada dalyvauti bendrame sujungtame chore. Bus ko pamatyti ir pasiklausyti. Po tų dainų dar paroda teks palankyti. Sugrižę iš parodos žmonės pasakoja, būk per dulkes ir minias nieko beveik nematę — visi pavilijonai apsigrūde, palaidą smėlį mindžioja ir dulkių debesį sukelia. Na vis vien kaip ten bebus, — kas tautiška reikia ir pamatyt. Kiti skubina parodon, kad buliuką, erzilą, karvutę ar paršeli nusipirkti. Aš tų eksponatų nepirksiu, bet gal kokią gražią juostą, raikštį ar šiaip niekniekį, jei paliks, išsigysiu atminčiai.

Karšta Kaune. Visą Ispaniją išmatavau, iš Afrikos skubinausi, bėgdama nuo karščio, ieškodama vėsesnės vietos. Atvykus Lietuvon, vėl pataikiau į patį lig šiol čia negirdėtą šiuo laiku karštį. Žodžiu — nēr kur dingti.

Kun. Antano Jusaičio knygos:

Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku atžvilgiu

INTALPA.

- I. Lietuviškos (aistiškos) tautos.
- II. Lietuvių tautos ir jų viešpatystės istorija iki Vytauto mirėiai.
- III. Santikiai su lenkais, prasidėję prie Jagelos.
- IV. Apvertinimas juristiškai ryšių Lietuvos viešpatystės su Lenkija, buvusių prieš Liublino uniją ir po jai.
- V. Priežastys puolimo Lenkijos (ir drauge Lietuvos).
- VI. Išlikimas lietuvių tautiškos sąmonės išlaikymu tautoje savos kalbos, tradicijų, išreiškimu tos sąmonės literatūroje.
- VII. Dabartiniai lietuvių tautiški siekiniai.
- VIII. Ar Lietuva galima kaip viešpatystė?
- IX. Lenkų viliugingi siekiai.

Kaina 75 centų

Užprašymus ir pinigus "ŽVAIGŽDĖ" 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Apeigos Rymo katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lūnkevičius. Vertė Gerutis. Antra laida, 188 pusl.	.60
Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. 40 pusl.	.15
Algimantas arba Lietuviai 13-ame šimtmetyje. Istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Prietris. Penki tomai, 488 pusl.	2.50
Anima Villis. Marės Radzevičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antra laida, 162 pusl.	.75
Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. 63 pusl.	.15
Biurokratai. Apysaka iš paskutinių atsitikimų Lietuvoje. Parašė Jonas Kmitas. 79 pusl.	.25
Fabiolė arba Bažnyčia Katakumbose. Kardinolo Wiseman'o. Vertė Vytautas. 354 pusl.	1.00
Gyvačių Karalius ir kitos apysakėlės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 31 pusl.	.10
Iš kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. 380 pusl., 102 iliustracijos (paveikslai), audeklo apdarais	2.25
Skuros apdarais, paausuotais kraštais	3.50
Iš daktaro pasakojimų. Rudens diena. Sulaukė. Parašė Šatrijos Ragana. 69 pusl.	.25
Išvakarės gret Lemano ežero. Parašė kun. M. Morauskis. Vertė Gerutis. 172 pusl.	.75
Išpažinties Istorija. Prancuziškai parašė kun. A. Guillois, vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas 1916 m.	.50
Kova ties Žalgiriais. Istoriška drama keturiuose aktuose. Parašė Savasis (Dr. V. Pietaris). 31 pusl.	.25
Kunigo giminė. Parašė J. Gerutis. 68 pusl.	.20
Kaip Elziutė praleido Šv. Jono dieną. Parašė P. D. 63 pusl. ...	.20
Krasauninkas—Laižybos—Dievo žmonės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 28 pusl.	.10
Kun. Dr. M. Gustaičio, Du laiškų iš Kelionės	.05
Kun. Dr. M. Gustaitis.....	.5
Laisvės Metu. Apysaka iš paskutinių atsitikimų. Parašė Katanas 1908 m. 187 pusl.	.75
Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštai kun. Antano Miluko. 94 pusl.	.50

Užprašymus ir pinigus "ŽVAIGŽDĖ" 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

ŽVAIGŽDĒS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Lietuviškas Albums. Dalis I. Istoriskos ir šiaip jau Lietuvos vietas. Parengē ir išeido kun. A. Milukas	.75
Lietuviškas Albums. Dalis II. ir III. Lietuvos raštininkai, žymenai vyrai ir typai. Parengē ir išeido kun. A. Milukas	1.50
Lietuviškos Pasakos. Spaudon parengē Dr. J. Basanavičius. 262 pusl.	2.00
Mercier Kardinolo gromata apie Patrijotizmą ir Išlaikymą	.05
Moterystė ir šeimyna. Iš vokiškos kalbos vertė J. Gerutis. 41 pusl	.50
Mūsų Socijolistai. Apysaka iš „Kudlamečio“ atsitikimų. Parašė Jonas Kamatas. 57 pusl.	.15
Melagių Dėdė. Vaizdelis iš Dėukų gyvenimo. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 27 pusl.	.10
Nekaltybė. Iš vokiško vertė J. Gerutis. 89 pusl.	.25
Ne Mieste Laimė. Prancuziškai parašė Pierre L'Ermite. Lietuviškai vertė Pranaičių Julė. 206 pusl.	1.00
Našlaičiai. Likimas tulso šeimynos. Vertė P. Str. 81 pusl.	.15
Pasiūlybėjimas Giesmininko su Lietuva. Vyskupo A. Baranausko Eilės. Kaina	.05
Pasakys Matužei, Agnieška, Ant Garlaivio. Tris Šatrijos Raganos apysakos.	.15
Pradžia ir išsiplėtimas Katalikų Tikėjimo. Parašė Vyskupas M. Valančius. 235 pusl.	1.00
Paklydėliai. Kun. J. Geručio. Antras leidimas.	.10
Pikta Dvasia. Latviškai parašė Rudolfas Blaumanis. Lietuviškai vertė Idlargas. 72 pusl.	.25
Patrimpo Laiškai. Kun. Miluko leidimas 1907 m.	.60
Šventųjų Gyvenimai. Skaitymai kiekvienai metų dienai. Su paveikslais. Spaudon parengē kun. A. Milukas. visi 4 tomai	3.50
Drutais amdeklo aparais	4.00
Skuros aparais	5.00
Skuros aparais, paaukuotais kraštais	5.50
Štapas ir anapus grabo. Parašė J. Gerutis. 210 pusl.	.60
Susiskaldėliai. Vaizdelis iš mūsų sodiečių gyvenimo. Parašė J. Gerutis. 62 pusl.	.20

Užprašymus ir pinigus "ŽVAIGŽDĒS" 3654 Richmond St.,
adresuolėt: Philadelphia, Pa

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Sedhomų Teologija. Parašė J. Gerutis. Gražiausia lietuviška kalba šioje knygoje išdėstyta visos Katalikų Teologijos mokslas. 285 pusl.	1.00
Trumpas Katekizmas	.10
Valdžios Eilės. Su velionio plačia biografija ir paveikslu. 157 pusl.	.75
Valdžiemierūs. Apysaka. 47 pusl.	.10
Pergyventos Valandos (Karvojaus Laiškai). Parašė K. A. K. 140 psl.	.60
Jonukas Karklynas eina Lietuvos pažintų. Parašė Prietelis. 47 psl.	.20
Socialistai Kas jie? — Iškur atsirado? — Ko nori? Parašė Dr. A. Civinskas. 124 psl.	.15
Gera Išpažintis Verta šv. Komunija. Kun. P. Saurusaičio. pel. 68	.10
Satrijos Raganos, Saulei nusileidžiant, Iš mūsų karionės. Kalėdų Vakarai. 62 psl.	.15
„Aušros“ 40 Metų Sukaktuvėse. 1883 — 1923. (Perspaudinta iš 1923 m. Gruodžio Mėnesio „Žvaigždės“). 261 psl.	2.00
Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku Atžvilgiu. Parašė kun. Antanas Jusaitis. 112 psl.	.75
„Žvaigždės“ 1922 metų kompletas	\$2.50
„Žvaigždės“ 1921	2.50
„Žvaigždės“ 1920	3.00
„Žvaigždės“ 1919	3.00
„Žvaigždės“ 1918	3.00
„Žv.“ 1917	3.00
„Žv.“ 1916	3.00
„Žv.“ 1915	3.00
„Dirvos Žinyno“ kompletai	3.00
Keliolikos metų „Žvaigždės“ kompletai	\$5 kiekvienam

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa. adresuokit: